

DZIENNIK BYDGOSKI

Wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.
Do „Dziennika“ dołącza się co tydzień „SPORT POMORSKI“.
Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 5—6 po południu.
Redaktor naczelny przyjmuje od godziny 11—12 przed południem.
Rękopisów niezamówionych nie zwraca się.
Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 80.
Filje: w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 2 — w Toruniu, ul. Mostowa 17
w Grudziądzu, ul. Grobłowa 5.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agencjach 2.75 zł. miesięcznie, 8.25 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3.11 zł. miesięcznie, 9.33 zł. kwartalnie.
Pod opaską: w Polsce 5.00 zł., do Gdańska 4.00 guld., do Niemiec 4.00 mk., do Francji i Ameryki 7.50 zł. miesięcznie.
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczanie pisma, a abonenci niemają prawa do odszkodowania.

Telefony: Redakcja 326, Naczelny redaktor 316, Administracja 315, Buchalterja 1374. — Filje: Bydgoszcz 1299, Toruń 800, Grudziądz 294.

Numer 278.

BYDGOSZCZ, sobota dnia 3 grudnia 1927 r.

Rok XXI.

Po zjeździe Rady Naczelnej Ch. D.

III.

W ostatnim czasie prasa endecka zajmowała się częściej Chrześcijańską Demokracją niż prasą chadecką. Podczas gdy my bowiem jesteśmy spokojni o program i ideologię oraz przyszłość naszego stronnictwa, prasa endecka we własnym, dobrze zrozumianym interesie partyjnym usiłowała koniecznie wbić klin w zorganizowane szeregi Ch. D.

To też wszystkie pisma endeckie, począwszy od „Kurjera Poznańskiego“ a skończywszy na mizernym „Dzienniku Kujawskim“, głosiły „radosną wieść“, że „Chrześcijańska Demokracja nie jest stronnictwem spójnym, o skrytowanym programie i ideologii, że co województwo to inny program i pogląd na zasadnicze sprawy państwa“ itd. itd.

Mimo, że Rada Naczelna Ch. D. zadała kłam rozsiewanym przez prasę endecką plotkom tego rodzaju, patentowani patrioci nie przestają pisać na temat „rozdźwięków“ i „oczywistych sprzeczności“, panujących rzekomo w naszym stronnictwie.

Bratni nasz organ, krakowski „Głos Narodu“, z którym co do pewnych posunięć taktycznych niezawsze się zgadzamy, a z czego prasa endecka tak chętnie bije kapitał przeciwko nam, twierdząc, że jesteśmy „sanatorami“ i że od rządu marszałka Piłsudskiego otrzymaliśmy „lapówkę“, pisze o tych rzekomych rozdźwiękach w sposób następujący:

„Wyrazem niespotykanej dziś w innych stronnictwach karności było udzielenie Zarządowi Głównemu całkowitego pełnomocnictwa co do wszelkich decyzji w kwestjach z wyborami do parlamentu związanych **oczywiście na zasadach ustalonych przez Radę Naczelną.** (Podkreślenia nasze. — Red. „Dz. Bydg.“).

Z ogólnym aplauzem spotkało się również oświadczenie przedstawiciela pomorskiej Ch. D., który podkreślił, że tamtejsza organizacja mimo swej odrębnej czasami taktyki na terenie miejscowym pragnie być jednak karnym i lojalnym członkiem stronnictwa i zarządowi głównemu całkowicie się podporządkowuje.

Ta karność i dyscyplina w stronnictwie, która przejawiała się w obradach Rady Naczelnej, upoważniła prezesa stronnictwa do stwierdzenia **jednolitości ruchu chrześcijańsko-społecznego na całym terenie państwa**, co również zaznaczała rezolucja powzięta na zjeździe.

Jednolitość zapatrywań Rady Naczelnej objawiła się zarówno w stosunku do rządu marszałka Piłsudskiego jak i w stosunku do innych stronnictw politycznych.

Ścisłe rzeczowe a nie osobiste ustosunkowanie się Ch. D. do rządu i ścisły obiektywizm (bezstronność) w ocenie działalności rządu — oto skrytowanie uchwał Rady Naczelnej.

Podejrzany sojusznik Waldemarasa.

Stahlhelmowcy gotują się do zajęcia Kłajpedy.

Warszawa, 2. 12. (Tel. wł.). W niektórych litewskich kołach wojskowych patrzą z pewną nieufnością na sprzymierzeńca Waldemarasa, niemieckiego admirała Kiesela, który w pobliżu granicy kłajpedzkiej zorganizował Stahlhelmowców mających

przyjść z pomocą Litwinom na wypadek napadu ze strony Polski. W litewskich kołach wojskowych istnieją natomiast podejrzenia, że Stahlhelmowcy gotują się do zajęcia kłajpedzkiego obszaru.

Nawet Niemcy zaniepokojeni stosunkami na Litwie.

Warszawa, 2. 12. (Tel. wł.). Na Litwie odbywają się **masowe aresztowania** głównie wśród Chadeccji i w pewnych kołach wojskowych, sym-

patyzujących z Ch. D. Szpieczy z Prus Wschodnich opowiadają, że na Litwie panują nieznośne stosunki.

Kowno mobilizuje na raty.

(z) Kowno, 2. 12. (Tel. wł.). Rząd kowieński zarządził w dniu wczorajszym mobilizację roczników 1909 do 1914.

Roczniki te mają być w przeciągu 4 dni skoszarowane.

Polska delegacja wyjechała do Genewy.

Warszawa, 1. 12. PAT. W czwartek 31. 12. 1927 r. wieczornym pociągiem wiedeńskim wyjechała do Genewy delegacja polska na sesję Rady Ligi Narodów. Wyjeżdżającego na czele delegacji polskiej min. Za-

leskiego żegnali na dworcu kolejowym licznie zebrani wyżsi urzędnicy Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz korpus dyplomatyczny z ambasadorem Larochem na czele.

Konferencje handlowe polsko-niemieckie rozpoczynają się.

Polska szczerze pragnie zawarcia traktatu.

Warszawa, 2. 12. (Tel. wł.). Dziś rozpoczynają się tu rokowania handlowe polsko-niemieckie. Polskie czynniki rządzące szczerze pragną dodatnich wyników narad. Najlepszym dowodem ich intencji jest mianowanie przewodniczącym delegacji polskiej dr. Twardowskiego, szczerzego zwolennika zakończenia wojny celnej z Niemcami.

Korespondent „Ekspressu Porannego“ rozmawiał z byłym ministrem

Hermesem bezpośrednio przed jego wyjazdem do Warszawy. Hermes usprawdliwiał się z powodu opóźnienia podróży do Polski i stwierdził, że obecnie zaraz po nominacji wybrał się w drogę. Warszawę zna jeszcze z czasów wojny. Łączą go osobiste znajomości z przedstawicielami polskich kół rolniczych, z którymi pracował wspólnie na międzynarodowej konferencji agrarnej w Paryżu.

Kobiety będą pełnić służbę na tyłach armji.

Warszawa, 2. 12. (AW). Najbliższe posiedzenie Rady Ministrów odbędzie się w poniedziałek przed ewentualnym wyjazdem marszałka Piłsudskiego do Genewy. Wśród kilkudziesięciu spraw będących na porządku dziennym znajdzie się rów-

nież projekt o obowiązku służby pomocniczej dla kobiet na tyłach armji, oraz o służbie wojskowej dla mężczyzn w wieku późniejszym, niż to przewiduje ustawa dotychczasowa.

I znowu cytujemy krakowski „Głos Narodu“, który o tych uchwałach tak pisze:

„Wbrew części lewicy i prawicy uchylamy pytanie: „za“ czy „przeciw“ p. marsz. Piłsudskiemu. **Orientujemy się według tego, co rząd robi, a nie według tego, kto w nim zasiada, lub kto nim kieruje.** (Podkreślenia nasze. — Red. „Dzien. Bydg.“). Kryterja osobiste zostawiamy tym, któ-

rzy mają do rozegrania z p. marsz. Piłsudskim walkę na tle osobistych porachunków, albo których hypnotyzuje nazwisko pierwszego marszałka Polski. Ch. D. nie ma żadnych osobistych rozrachunków z p. marsz. Piłsudskim, ani też nie okazała się „medium“ podatnym dla hypnozy. Stwierdzono więc, zgodnie z rzeczywistością, sukcesy rządu na polu gospodarczo-finansowym i w dzie-

dzinie polityki zagranicznej. Równocześnie jednak podkreślono cały szereg jego złych posunięć i błędów.

Nie wątpimy, że ostatnie uchwały władz Ch. D. odbijają się głośnie echem w szerokich kołach społeczeństwa. Wyrażają bowiem najdokładniej **opinje większości społeczeństwa polskiego, które ma dość demagogji, dość jałowej polemiki osobistej, żąda zaś ścisłej, niezabarwionej żadną osobistą animozją, prawdy w sprawach państwa i o rządzie.** (Podkreślenia nasze. — Red. „Dzien. Bydg.“) Tej potrzebie odpowiadają uchwały Rady Naczelnej Ch. D. przez swój bezosobisty i ściśle rzeczowy charakter“.

Najzupełniej solidaryzujemy się z powyższymi uwagami „Głosu Narodu“, na który prasa endecka tak skwapliwie się powołuje twierdząc, że co innego pisze „Dziennik Bydgoski“ a co innego „Głos Narodu“.

Różnica między nami a krakowskim organem chadeckim ujawniała się czasami jedynie tylko co do stosunku Ch. D. wobec Związku Ludowo-Narodowego.

„Głos Narodu“ — może z przyzwyczajenia a może z tradycji — lubił często robić oczko do endecji, podczas gdy my **przemawialiśmy zawsze za całkowitem odczepieniem się od Związku Ludowo-Narodowego i postawieniem Chrześcijańskiej Demokracji na zupełnie samodzielnych, silnych i trwałych podstawach.**

Stąd złość i nienawiść endecji ku nam.

Okazało się, że mamy rację i że jesteśmy wyrazem zapatrywań szerokich kół grupujących się w Chrześcijańskiej Demokracji, gdyż — poza kilku posłami z byłej Kongresówki — **Rada Naczelna wypowiedziała się przeciwko sojuszowi wybrczemu ze Związkiem Ludowo-Narodowym.**

Uchwały zjazdu wojewódzkiego Chrześcijańskiej Demokracji na Pomorzu nie odbiegają zatem w niczem od uchwał najwyższych władz stronnictwa. F.

Widmo ósemki.

Warszawa, 2. 12. (AW). Ze strony prasy prawicowej lansowana jest w dalszym ciągu koncepcja utworzenia dawnej ósemki przez połączenie Piasta i NPR prawicy. Jak wiadomo, porozumienie prowizoryczne zawarte pomiędzy PSL Piastem a Ch. D. przewiduje blok centrowy jedynie tych dwóch stronnictw.

Poznań, 2. 12. (AW). Profesor prawa konstytucyjnego na uniwersytecie poznańskim dr. Antoni Peretiatkowicz wystąpił ze Związku Ludowo-Narodowego.

Marszałek Rataj żegna posłów.

Warszawa, 2. 12. (AW). Wczoraj wieczorem marszałek Rataj urządził w swoim prywatnym mieszkaniu przyjęcie pożegnalne dla posłów. Na przyjęciu tem było obecnych około 40 posłów wszystkich klubów.

Z ostatniej chwili.

Bluff sowiecki
i trzeźwe słowo rządu francuskiego.

(z) Kowno, 2. 12. (Tel. wł.) Wczoraj poseł sowiecki w Kownie złożył wizytę litewskiemu ministrowi wojny, z którym przeprowadził dłuższą konferencję. Prasa zbliżona do rządu litewskiego podkreśla, że poseł sowiecki zapewnił na piśmie litewskiego ministra wojny, iż **Sowieci na wypadek zaatakowania Litwy przez Polskę, natychmiast wydadzą kontr-zarządzenia.** Na wiadomość o tem, francuski attache wojskowy udał się natychmiast do litewskiego mini-

stra wojny, gdzie wyśmiał oświadczenie posła sowieckiego co do współpracy wojskowej Sowieców z Litwą oraz **przestrzegł Litwę, aby nie pozwalała sobie na żadne wojenne fantazje i nie spodziewała się pomocy z czyjejkolwiek strony.** Jedyną obroną Litwy może być tylko zdrowy rozum z jej strony. Prasa litewska z oburzeniem komentuje wystąpienie francuskiego attache wojskowego, żądając natychmiastowego jego odwołania.

(z) Kowno, 2. 12. (Tel. wł.). Wczoraj wyjechała przez Berlin do Genewy delegacja litewska z Waldemarasem jako przewodniczącym na czele.

List otwarty
D-ra Witolda Gintyły
do Waldemarasa.

Gdańsk, 1. 12. PAT. Były pierwszy przewodniczący litewskiego komitetu wojskowego po rewolucji rosyjskiej dr. Witold Gintyła ogłasza w „Baltische Presse” list otwarty, skierowany do litewskiego premiera Waldemarasa.

Dr. Gintyła oświadcza w liście, że **cały świat musi się dowiedzieć, czem stała się Litwa i do czego doprowadził ją rząd w ostatnim czasie.** Autor listu stwierdza, że cały dorobek państwa litewskiego od chwili jego wskrzeszenia został w ostatnim czasie zrujnowany. Lwia część dochodów litewskich zamiast iść na potrzeby gospodarstwa kraju, idzie na armję, której się nikt w Europie nie obawia, oraz na rząd, który prowadzi kosztowną politykę na wzór wielkich państw.

Dalej pisze dr. Gintyła, że **armja litewska nie może występować w obronie granic Litwy, gdyż nie jest w stanie ich obronić.** Potrzebna jest tylko do ochrony władz w walkach partyjnych. Władze polskie oskarżają się przed światem z powodu zaczepnych zamiarów przeciwko Litwie, podczas gdy Polska bez względu na swoją przynależność partyjną daleką jest od tychże zamiarów. Niezawisłością Litwy cieszy się każdy Polak jak własną sprawą.

W końcu autor stwierdza, że rząd litewski przy tym stanie rzeczy, możliwym jest upadnie, przyczem wyraża obawę, aby upadając, nie pociągnął za sobą narodu litewskiego **w przepaść nieszczęścia.** Nadszedł czas na to — kończy dr. Gintyła — aby położyć koniec terrorowi, wywiezianemu na własnym narodzie — jest już czas zaprzestać prześladowania własnego narodu.

Pogłoski
o zamordowaniu Mussoliniego.

(z) Wiedeń, 2. 12. (Tel. wł.) Wczoraj wieczorem krążyły we Wiedniu uporczywe pogłoski o zamordowaniu Mussoliniego. Poselstwo włoskie zaniepokojone tem, zwróciło się do Rzymu, skąd otrzymało wiadomość, że jest to nieprawda.

Jeszcze jeden Japończyk
w Warszawie.

Warszawa, 2. 12. (AW). Przybył do Warszawy przedstawiciel japońskiego koncernu prasowego Asahi dr. M. Okanoue.

Jak zostaną przeprowadzone
rokowania z Niemcami?

Berlin, 1. 12. PAT. Biuro Wolffa donosi, że rzeczoznawcy, którzy towarzyszą ministrowi Hermesowi w jego podróży do Warszawy, mają brać udział tylko w wewnętrznych obradach delegacji. We właściwych jednak rokowaniach udziału brać nie będą. Rokowania właściwe prowadzone będą wyłącznie pomiędzy kierownikami delegacji p. Twardowskim i min. Hermesem.

Komisarze policyjni
którzy okradają posterunkowych.

Warszawa, 2. 12. (Tel. wł.) Już od dłuższego czasu panowało niezadowolenie wśród funkcjonariuszów policji w stolicy, że zamiast 40 złotych na obuwie, wydano im bardzo lichy surowiec. Na skutek doniesienia jednego z posterunkowych, zjawili się nieoczekiwanie

Vintila Bratianu pragnie współ-
pracy z partją chłopską.

Bukareszt, 1. 12. PAT. Prezes rady ministrów Vintila Bratianu wystosował do przewodniczącego narodowej partji chłopskiej posła Maniu pismo z propozycją współpracy. Na pismo to poseł Maniu ma udzielić odpowiedzi w sobotę po południu.

Rząd francuski grozi dymisją.

Paryż, 1. 12. PAT. Podczas dyskusji budżetowej w izbie Poincaré oświadczył, że rząd poda się do dymisji, jeżeli budżet nie zostanie uchwalony w ciągu najbliższych dwóch tygodni.

Nowy rząd belgijski otrzymał
votum zaufania.

Bruksela, 1. 12. PAT. Izba deputowanych uchwaliła rządowi votum zaufania 75 głosami przeciwko 68.

Powódź w Algierze.

Marsylja, 1. 12. PAT. Eks-gubernator Algieru Violette oświadczył w wywiadzie, że powódź pociągnęła za sobą 250 ofiar z pośród europejczyków i przeszło 2.000 z pośród krajowców. Straty dochodzą do 600.000.000 franków.

Poselstwo brazylijskie w Warszawie
okradzione na 100.000 zł.

Warszawa, 2. 12. (Tel. wł.). Dzisiejszej nocy wtargnęli złodzieje do halu poselstwa brazylijskiego w Alei Róż i chociaż obok znajdowały się pokoje służbowe, zdołali zabrać rozmaite cenne przedmioty, jak siodło

z 17-go wieku wysadzone drogimi kamieniami, starożytne pistolety, kielichy wartości muzealnej i t. d. Straty wynoszą około 100 tysięcy złotych.

Ks. prałat Skalski
stanie przed trybunałem czerwonych łotrów.

Moskwa, 1. 12. PAT. Prasa sowiecka publikuje komunikat oficjalny o tem, że wkrótce kolegium wojskowego sądu najwyższego w Moskwie rozpatrywać będzie sprawę ks. prałata Skalskiego, proboszcza kijowskiego, oskarżonego o zdradę stanu. Przystępstwo zdrady stanu, popełnione przez ks. Skalskiego po-

legać ma, według oficjalnego komunikatu sowieckiego, na tem, że komunikował się on z konsulem polskim w Wilnie, informując go o stanie liczebnym ludności polskiej i o jej stosunku do władz sowieckich oraz o nastrojach, panujących wśród młodzieży i inteligencji polskiej.

Poznali się na farbowanym lisie...

Echa projektu Litwinowa. — Rosja sowiecka jest najbardziej militarystycznym krajem.

Genewa, 1. 12. (Pat.) Międzynarodowy zjazd dla zwalczania trzeciej międzynarodówki, mający swą siedzibę w Genewie ogłosił oświadczenie, w którym występuje przeciwko wczorajszej deklaracji Litwinowa w sprawie rozbrojenia i zaznacza, że armja czerwona w Rosji stanowi potężny instrument, mogący wzniecić w Europie wojnę domową, a **Rosja jest w chwili obecnej najbardziej militarystycznym krajem.**

Paryż, 1. 12. (AW.) Wczorajsze oświadczenie Litwinowa na posiedzeniu przygotowawczej konferencji rozbrojeniowej, wywołało we francuskich kołach dyplomatycznych jaknajgorsze wrażenie. Genewski sprawozdawca jednego z dzienników donosi, iż szereg delegacji na konferencję z trudem tyl-

ko odwiedziło od zamiaru natychmiastowego i ostrego wystąpienia przeciwko wnioskowi Litwinowa. „Petit Parisien” nazywa wniosek stekiem pustych frazesów.

Genewa, 1. 12. (Pat.) Prawdopodobnym jest, że komisja przygotowawcza konferencji rozbrojeniowej zakończy swe obrady przed poniedziałkiem. Krążą pogłoski, że Litwinow zamierza przedłużyć swój pobyt, aby się spotkać w Genewie z ministrami Briandem, Chamberlainem oraz marsz. Pilsudskim. Następną sesją komisji przygotowawczej konferencji rozbrojeniowej oraz drugie czytanie projektu konwencji nastąpi w połowie maja 1928 r. po zakończeniu wyborów w Niemczech i Francji.

SKARB MATKI

w metalowym pudełku.

Tu odciąć i nadesłać do
Laboratorium Leo w Krakowie.

Proszę nadesłać mi bezpłatnie i franko
jedną puszkę pudru „Hygenol” DB.

na adres

Odciąć i nalepić na pocztówce.

28510

Przeniesienie urzędników
endeckich.

Warszawa, 2. 12. (AW.) Na podstawie rozporządzenia ministerstwa oświaty przeniesieni zostali nauczyciele gimnazjalni b. poseł ZLN Zamorski z Tarnowa do Pińska, b. poseł ZLN Pruszyński ze Lwowa do Dżisny, b. poseł z PSL Erdman z Buska do Mołodeczna i poseł Niedbalski z Siedlec do Słonima.

Prasa endecka oburza się na to, twierdząc, że przeniesienia nastąpiły ze względów politycznych. Z czego to wynika? Najprawdopodobniejszym jest, że posady owych posłów zostały już przez innych urzędników obsadzone.

PROGRAMY RADJOFONICZNE.
SOBOTA, 3 GRUDNIA.

POZNAŃ 1,5 kw. 344,8 m.
Transmisja z Krakowa:
10.00. Transmisja uroczystości ku czci św. Barbary w salinach wielickich: 1) Nabożeństwo w kaplicy św. Kingi z kazaniem O. Janickiego.
11.00—13.00. 2) Poranek w komorze Sienkiewicza.
Poznań:
12.45—14.00. Koncert gramofonowy.
13.00. Notowania giełdy pieniężnej i zbożowo-towarowej.
17.00—17.20. Gawęda harcerska.
17.20—17.45. Odczyt „Parwenjusz klasyczny” — p. Przychocki. (Transmisja z Warszawy).
17.45—19.10. Transmisja koncertu z Warszawy.
19.00—19.10. Nadprogram.
19.10—19.34. 26-ta lekcja języka francuskiego, wykład p. Omer Neveux.
19.35—20.00. Odczyt p. t. „Współdziałanie szkoły z akcją ochrony zabytków historycznych”, wygł. prof. dr. Józef Kostrzewski.
20.00—20.20. Komunikaty gospod.
20.20. Komunikat meteorologiczny.
20.30—22.00. Koncert muzyki lekkiej.

WARSZAWA 10 kw. 1111 m.

12.00. Sygnał czasu i komunikaty: lotniczo-meteorologiczny, PAT, z działu kult. i sztuki, oraz nadprogram.
15.00—15.20. Komunikaty: meteorologiczny, gospodarczy, PAT, nadprogram.
16.00—16.25. Odczyt „Antropologia i pedagogika” — dr. Jan Mydlarski.
16.25—16.40. Nadprogram i komunikaty.
16.40—17.05. Odczyt „Bezpieczeństwo komunikacji lotniczej” — inż. W. Szaniawski.
17.05—17.20. Komunikaty ekonomiczne. PAT.
17.20—17.45. Odczyt „Nowoczesna przedstawiania klasyczne w Orange” — prof. Gustaw Przychodźki.
17.45—19.00. Program dla młodzieży.
19.00—19.15. Komunikat rolniczy.
19.15—19.35. Rozmaitości.
19.35—20.30. „Radiokronika” — dr. Marjan Stępowski.
20.30. Koncert wieczorny.
22.00. Sygnał czasu i komunikaty: lotniczo-meteorologiczny, policyjny, PAT, sportowy oraz nadprogram.
22.30—23.30. Transmisja muzyki tanecznej.

Marszałek Piłsudski o szaleństwie Waldemarasa.

Superpatriota litewski dawniej Rosjanin, potem Niemiec i wreszcie Litwin nie sprowokuje gwałtem Polski!

Prezes Rady Ministrów Marszałek Piłsudski, udzielił Polskiej Agencji Telegraficznej następującego wywiadu:

Nasza nota

rozesłana do wszystkich państw, gdzie jesteśmy reprezentowani, zwraca się do tych państw z prośbą o pomoc w pracy naszej nad zniesieniem stanu wojny na naszych granicach. Stan wojny, utrzymywany w stosunku do nas przez Litwę, jest jedynym istniejącym w chwili obecnej na świecie. Jest więc

anomalją i stanem chorobliwym

tego zakątka kuli ziemskiej.

Granice nasze z Litwą są z tego powodu całkiem niepodobne do innych na świecie. Stanowią one tu przedmiot stałej trwogi i niepokoju, gdyż tu żadna praca normalnie prowadzona być nie może, gdzie, jak dawniej na dzikich stepach naszych kresów, praca idzie jedynie pod osłoną broni, gdzie brat nie może latami widzieć brata, matka umierająca nie może pożegnać na łożu śmierci dzieci, gdzie nie można mieć żadnego, drobnego nawet interesu, gdzie wieść potrzebna, czy pilna, od swoich bliskich dochodzi, pomimo małej przestrzeni, dopiero po tygodniach czy miesiącach.

My, Polacy, pomimo to wszystko, utrzymywaliśmy stale stan pokoju, spodziewając się wytrwałym i spokojnym zachowaniem się

przyzwyczaić przeciwników do pokoju,

ustalić ten stan i przetrwać w nim, szukając lekarstwa na błędy stanu wojny w czasie.

Gdy nie z naszego powodu i nie z naszego zażalenia sprawa ta przeszła do Ligi Narodów, stan rządu p. Waldemarasa stał się nerwowym i podnieconym tak dalece, że rozpoczęto zarządzania mobilizacyjne.

Gdy się o tem dowiedział, spędziłem noc całą na szukaniu decyzji. Nie mogłem nie widzieć skutków opóźnienia naszej mobilizacji.

Pomimo, iż wiedziałem, że w krótkim czasie zwycięstwo będzie moje, lecz drżąc musiałem, że

groza wojny wisł nad temi częściami kraju,

które staną w pożodze, gdy nie zdążę na czas, biegnąc tam z pomocą.

Rozum i logika wojny każe śpieszyć z odpowiedzią na mobilizację przyspieszoną, pracę, by się nie dać wyprzedzić przeciwnikowi — każda godzina bowiem opóźnienia grozi gdzieś komuś śmiercią czy ruiną bytu. Przy stanie wojny, który nam rząd litewski narzuca od tak dawna, miałem przemyślaną tę chwilę, gdy wypadnie mi zdecydować o naszej odpowiedzi.

Tym razem sprawa stanu wojny oddana jest na forum międzynarodowe, gdzie praca pokoju, a nie wojny są prawdą wyznawaną. Zdecydowałem pójść za wyższą racją stanu i za wyższą logiką i już nazajutrz zadeklarowałem Panu Ambasadorowi Francji, że

zdecydowałem nie mobilizować, czekając decyzji Rady Ligi Narodów w odpowiedzi na naszą notę.

Uważam za swój obowiązek wyjaśnić te względy, które sytuację czyniły cięższą, gdy wazył motywy, które przemogły prostą decyzję o mobilizacji.

Prezes rządu litewskiego p. Waldemarasa, wzbudza we mnie obawę z powodu stanu swego umysłu, jest, zdaniem moim,

niepoczytalnym.

W wymuszonych na nim pertraktacjach z nami uznał, że jest z nami w stanie wojny i żądał, by Polska za zmieniienie stanu wojny czemkolwiek mu zapłaciła, tak, jakgdybyśmy tę wojnę już przegrali.

Powiedzieć można, że jest tylko bezczelny.

Teraz w jednej ze skarg na nas dowodzi, że Piłsudski swoim wyjazdem do Wilna, skąd pochodzi i gdzie ma swą rodzinę, zagraża bytowi państwa litewskiego. Bardzo wdzięczny byłbym za ten komplement, świadczący o potęgze mojej osoby, lecz każdy przyzna, że to argument zaczerpnięty z bogactw rozumu ludzi, przebywających

w szpitalu warjatów.

Ot, dalej jeden z argumentów z jednej z not dyplomatycznych tego pana: Za stan pokoju Polska ma zapłacić pomocą niedoleżącej gospodarce tego pana w Kłajpedzie, dając gwarancję wywozu pewnego quantum swych towarów przez Kłajpedę.

Lecz wobec tego, że większość towarów będzie pochodził z Wileńszczyzny pan Waldemarasa oświadcza, że właściwie prawnie należą one do Litwy, więc

można je skonfiskować po drodze, nim przyjdą do Kłajpedy,

które byt ma być podtrzymany wywozem z Polski.

Gdy dodam, że ten superpatriota litewski był długi czas Rosjaninem, potem Niemcem i wreszcie Litwinem — to każdy mi przyzna, że mamy do czynienia ze zjawiskiem niemal szpitalnym.

Gdy więc pomyślałem, że w stanie nerwowego podniecenia mogą być czynione niepoczytalne kroki, które łatwo wywołać mogą decyzje,

provokujące gwałtem Polskę,

z wielkim ciężarem na duszy ulegałem, że powtórzę, wyższej racji stanu i wyższej nad wojną i jej prawdami prawdziwie pokoju.

Uważam więc w obecnej chwili za swój obowiązek zwrócić się z apelem do swych współobywateli, by ze spokojem, umiarem i z należytą powagą zechcieli zachować się wobec groźby do nas skierowanej, gdy miecz się znajduje w ręku szaleńca.

Proszę wszystkich o spokój i spokojny stosunek do wieści i plotek, które w takich czasach krążą.

A przy zachowaniu takiego spokoju ufam, że po przejściu kryzysu, w co chcę wierzyć, będziemy dumni, iż wbrew oczekiwaniom wszystkich wrogów naszych, wykażemy tę prawdę siły, którą daje opanowanie siebie, tak potrzebne we wszystkich ciężkich chwilach.

Wreszcie jeszcze jedno. Przy okrutnych prześladowaniach, jakie teraz panują na Litwie w stosunku do przeciwników rządu, wielu z Litwinów szuka ucieczki i

przytułku w naszej ziemi.

Jeżeli żałować można, że dzięki stanowi wojny nie mogliśmy wspólnie z swymi tak drogimi sercu wielu współrodaków, sąsiadami, to gdy wreszcie z powodu nieszczęścia w ich kraju przybyło do nas liczne ich grono, wzywam wszystkich do okazania im

gościnności i pomocy w ich biedzie.

Polska zna z tak niedawnej przeszłości, co znaczy dola emigranta, nierównego swej przyszłości i przebywającego w bólu tęsknoty za swym zagonem.

Najpiękniejsze perły naszej poezji, które duszę naszą rzeźwiły, powstały z pracy takich emigrantów.

Niech nie zaznają, gdy są u nas, gorzkiego chleba pogardy i niechęci.

Wymiana kulturalna między Polską a Ameryką.

Stypendja dla 25 studentów Polaków w Ameryce.

Warszawa, 2 grudnia.

Amerykańsko-polska izba handlowo-przemysłowa w Polsce komunikuje, że „Fundacja Kościuszkowska” w Nowym Jorku zadeklarowała uzyskanie rocznej lub też półrocznej praktyki w największych instytucjach handlowych i przemysłowych Stanów Zjednoczonych Ameryki dla około 25 dyplomowanych absolwentów wyższych uczelni w Polsce.

Po otrzymaniu od rektorów wyższych uczelni polskich listy 25 takich najwybitniejszych i najzdolniejszych młodych ludzi w terminie do lutego r. p., „Fundacja” przyrzeka zająć się wyjedaniem dla nich ew. bezpłatnego przejazdu morzem w jedną stronę i wynalezieniem takiej pracy, która by im dała możliwość utrzymania się w Stanach Zjedn. i zaoszczędzenia pieniędzy na bilet powrotny.

WANDA ZALESKA-KURNATOWSKA (29)

Tajemnica nocy październikowej.

Powieść.

(Dokończenie.)

— Prędzej truskawka — wiesz, taka ananasowa! Bo poziomka przecie ciemniejsza.

Stała przed lustrem, i uważnie badała swoją cerę, mającą odbłask wschodzącej jutrzeńki.

— Tylko usta mam czerwone jak poziomka...

Dotknęła warg małym paluszkiem, wysunęła koniuszek różawego języczka, i sama do swego odbicia w lustrze uśmiechnęła się promiennie.

Jadwinia wiedziała, że jest ładną. Zawiele od matki i od Gozdawy nasłuchiwała się o różnych kanonach piękna, aby się nie znać na tem! I rzecz dziwna: poważna jej opiekunka nie tępiła w niej tej świadomości, tego przekonania o urodzie własnej. Zańcia uważała, że piękność, to jest dar — dar bardzo cenny. Sama była po pogańsku rozmiłowana w formie, i rozumiała jaką radością dla oczu jest patrzeć na takie promienne zjawisko dziewczęcej urody. — To się ludziom należy w tej szarzyźnie! — myślała. — A dziewczynka moja niech wie, że ludzie się cieszą, patrząc na nią!

— Z kim grasz dzisiaj? — pytała.
— Jak zawsze; będzie Irenka, Zosia, Jurek; może Stefan. Przyjdź po mnie Zańciu o 7-mej; wrócimy razem.

— Dobrze kochanie; przyjdę.
Już wychodziła. Od drzwi zwróciła się jeszcze i rzuciła pytanie: — Będziesz tęsknić staruszeko, gdy mnie tu nie będzie! Prawda?

— Będę, Jadwiniu!
— A co zrobisz po moim wyjeździe?
— Wypełnię nasz program; wiesz, że nie lubię zmieniać projektów. Pojadę na parę tygodni do Abazzji, potem na Lido...

Wzrok pytający utkwiała w dziewczynkę, myślała o głuchej wsi, o starym, schorowanym ojcu, którego to dziecko nie znało... O życiu, jakie ją tam czeka, i o tem, co zostawia za sobą...

Ale Jadwinia zarzuciła jej ręce na szyję, i wyszeptala gorąco: — Ciebie mi żal, Zańciu! bo bardzo cię kocham!

Już się opanowała, już zmogła, już uśmiechała przez zły, co na chwilę w jej oczach zabłyśły; wahania Zańcia nie wyczuła.

— Dziwna jest moja dziewczynka! pomyślała z rozczuleniem. — Nie wiedziałam się na niej!

Wiedziała, że Jadwinia nie tylko jej było żal...

Na tenisie były obje panienki i Jurek. Jurek — kolega z uniwersytetu pierwsza miłość Jadwinii...

I on ją kochał od dawna, od czasów gdy była jeszcze pensjonarką, i chodziła ze spuszczonej na plecy warko-

czem. Snuła się między nimi „odwieczna baśń” a oni żyli w wiosennym jej czarze. Nie wyrzekli nigdy słowa „kocham”. A jednak rozstanie było dla ich serc rozdarciem!

Gdy Jadwinia powiedziała Jurkowi, że wyjeżdża, że zostanie z ojcem, w Olchowie na stałe — chłopiec aż pobladł ze wzruszenia i przykrości. Począł prosić, perswadować, tłumaczyć. Całe nagromadzone w jego sercu uczucie, całe skarby czułości, wybuchły teraz w słodkich wyznaniach i zaklęciach.

Jadwinia słuchała i mieniła się na twarzy. Ból, żal, walkę, wszystko można było wyczytać z tych oczu żalonych, z tych ust drgających wysiłkiem, by nie wybuchnąć płaczem...

A gdy Jurek skończył, gdy mu się zdawało, że ją przekonał, zwyciężył wolę oporną i serce zdobył kochane, — umilkł, i czekał.

Milczała. Milczała tak długo, że wreszcie zapytał: — I cóż?

Podniosła na niego pełne łez oczy niebieskie i po raz trzeci, spokojnie powtórzyła: Pojadę!

*

...I pojechała. W parę dni potem wysiadła na stacji; nawet nie spytała o drogę. Niosły ją nogi same przez pola i zagaje; pamiętała każdy zakręt, każdą ścieżkę... Gdzieś na dnie jej duszy drzemał ten wilgotny krajobraz olchowski, i gdy go na jaw przywołała, postuszenie schylił pod jej wędrownie stopy czuby swych drzew, i kłosa swoich zbóż...

I włócił ją, jak niegdyś, za dziecinnych lat z zielonych łąk przez park olchowy, przed stary, rodzinny dwór... A może ją wiodła tęsknica? tych lat dziewczęcych, spędzonych zdala od tego, co widać niezatartą w głąb serca jej zapadło... Dość, że po upływie godziny, nie zmyliwszy drogi ani razu, doszła; ujrzała ganek winem obrosły, a na ganku, w fotelu postać starca, o białych jak mleko włosach...

— Tatusi!!!

Poznała go także — mimo te wszystkie lata, mimo te białe włosy, którymi jak glorie męczeństwa ozdobiły jego głowę ból i tęsknota...

A on, dojrzał również idącą ku niemu z głębi olszowego parku drobną postać... wizję niezapomnianą minionej przeszłości... Patrzył — i sam sobie nie wierzył!... Helenka!!

Ileż razy szła ku niemu w taki ranek majowy, cała z promieni i złota, na tle słonecznej jasności! Ileż razy w taki poranek śmiały się do niego jej usta, błyszczące oczy niebieskie... Sen ch... ba! boć przecie jej niema! i nigdy już być nie może! Nie ujrzy więcej Olchowa swej pani! nie ujrzy więcej on, kochanki swej i żony!... Sen, sen, sen...

Przetarł dłońmi oczy, zaszło nagle mgłą łez. A córka była już przy nim: drobne ręce zarzuciła na szyję, przylgnęła całą swą smukłą postacią do tego szerokiej piersi i calując troskami poranne czoło, i białą starczą głowę, mówiła wśród śmiechu i łez:

— To ja, tatusiu! Jadwinia; urosłam bardzo, prawda?

Wiadomości z kraju.

W sprawie sprowadzenia zwłok gen. Bema.

W Warszawie odbyła się konferencja prasowa poświęcona sprawie sprowadzenia do kraju zwłok gen. Bema, oraz uczczenia 77 rocznicy jego zgonu. Pretektorat objął p. prezydent Rzeczypospolitej Mościcki, jako członkowie honorowi do komitetu weszli: marszałek Piłsudski, wicepremier Bartel, min. Zalesski, poseł węgierski Belitschka i poseł turecki Kemal Bej. Zwłoki gen. Bema sprowadzone zostaną przez Konstantynopol do Tarnowa, oraz 25 maja 1928 r. złożone w mauzoleum.

Bankiet na cześć jeźdźców polskich.

Ku uczczeniu oficerów polskich, zwycięzców w konkursach hipicznych płk. Rómka, rtm. Antoniewicza i por. Starzewskiego, odbył się obiad w salach kasyna Sztabu Generalnego, wydany przez komitet organizacyjny międzynarodowych i krajowych zawodów konnych w Polsce. Obiad zaszczycił swą obecnością minister pełnomocny Stanów Zjednoczonych Stetson, oraz szereg wyższych wojskowych. Podczas obiadu, członek komitetu organizacyjnego p. Dzieduszycki wręczył zwycięzcom złote medale.

Nieuczynny urzędnik skazany na dwa lata więzienia.

Sąd okręgowy w Sosnowcu rozpatrywał sprawę byłego urzędnika skarbowego Józefa Niczińskiego, oskarżonego o przywłaszczenie sobie 2000 złotych z pieniędzy skarbowych. Sąd skazał go na 2 lata więzienia z pozbawieniem praw.

Trzy lata więzienia za agitację komunistyczną.

Surowy wyrok zapadł w sądzie okręgowym w Sosnowcu przeciwko komunistom Waclawowi Borowikowi, członkowi KPP, który za kolportaż bibuły komunistycznej i agitację skazany został na trzy lata więzienia z pozbawieniem praw.

Przemysłnicy sacharyny.

Straż celna przyaresztowała bandę przemysłników, uprawiającą systematyczny nielegalny handel międzygraniczny sacharyną. Przy aresztowaniu członków bandy skonfiskowano przeszło 700 kg. sacharyny. Towar przemysłniczy był na tereny województwa krakowskiego i kieleckiego.

Zrobiła to tak prosto, tak naturalnie ten powrót do domu, po tylu, tylu latach, aż Olchowskiemu się zdało, że była z nim zawsze... że odjeżdżała na krótko (może dla nauki) i wróciła... i rzeczywiście urosła bardzo! I po dniach kilku nie wyobrażał sobie bez niej życia...

A Jadwinia wszystkie skarby wrodzone swej duszy, i wszystko co w nią wpółto wychowanie i wpływ Zańci, zużytkowała teraz, aby ojca otoczyć atmosferą niesłychanego starania, ciepła i pieczyoty. Czy przysuwała mu fotel, czy podawała papierosa, czy nalewała kawę; czy szukała dla niego okularów i laski, wszystko umiała przepięć takim dziecięcym kochaniem, że poematem miłości był każdy jej ruch, każdy gest, każde spojrzenie, każde słowo.

I Zenon czuł się szczęśliwy, że to dziecko wróciło, — a nie ona, ta co mu życie zepsuła! Najszczytniejsze ze wszystkich uczuć, miłość rodzicielska oświadczyła jego umęczoną duszą i wlała do niej spokój. Skończyły się walki, szarpania, porywy ku niedoścignym już życiowym rozkoszom. Wystarczyły mu odtąd czyste pocałunki córki; wystarczały cieszyć oczy krasą jej młodości. Gdzieś w dal niepowrotną odeszły uczucia i pragnienia, których spełnieniem nie była ona ta dziewczynka, w której żyłach płynęła jego krew!

Ona nie pytała, czy to była krew błękitna! Kochała go!..

A ksiądz Antoni, patrząc na nich, myślał, wzruszony do głębi: „Więc są

Znakomity uczoney w Krakowie.

W początkach grudnia przybywa na zaproszenie Krakowskiego Towarzystwa Ekonomicznego do Krakowa doradca finansowy Ligi Narodów i profesor uniwersytetu w Sztokholmie Cassel. Profesor Cassel należy do najwybitniejszych autorytetów ekonomicznych w szczególności w zakresie spraw walutowych. W drodze do Krakowa w dniu 4 grudnia prof. Cassel zwiedzi okręg przemysłowy górnośląski, dnia 5 grudnia przybędzie do Krakowa, gdzie popołudniu w auli Uniwersytetu Jagiellońskiego wygłosi na zebraniu Tow. Ekonomicznego odczyt. Prof. Cassela podejmować będą prezydent miasta inż. Rolle, prezes Tow. Ekonomicznego Goetz-Okocimski, Franciszek Potocki oraz prof. Artur Benni.

Spadająca z dachu bryła lodu przygniotła dziewczynę.

Z dachu 4-piętrowego domu w Warszawie oberwała się olbrzymia bryła lodu. W momencie tym ulicą Foksa szła w towarzystwie swej matki 16-letnia Irena Bliżińska (Piękna 19) uczennica 6 klasy pensji im. Wereckiej, mieszczącej się na tej ulicy. Spadająca bryła ugodziła pannę Bliżińską, która upadła, nie dając znaku życia. Matka Bliżińskiej, sądząc, że córka jej została zabita dostała silnego ataku nerwowego.

Lekarz pogotowia stwierdził u Bliżińskiej silne potłuczenie kręgosłupa — obie niewiasty przewiozły do szpitala Dzieciątkła Jezus.

Spaliła im się cała chudoba i dwaj synowie.

W Sadowie pod Warszawą wybuchł groźny pożar.

Z nieustalonej przyczyny stanęła w płomieniach stajnia, należąca do Józefa Nałęczu. Wszelki ratunek okazał się niemożliwy z powodu gwałtownej wichury, która momentalnie przerzuciła ogień na cały budynek.

Rozpacz rodziny Nałęczów dosięgł nieopisanych granic, gdy z wewnątrz płonącego budynku zaczęły się rozlegać straszliwe krzyki dwu ich synów którzy nocowali w stajni. Byli oni zamknięci od wewnątrz i prawdopodobnie nie mogli już dotrzeć do drzwi.

Nim zdołano drzwi wyważyć, obaj synowie, 20-letni Józef i 17-letni Bronisław spalili się na węgiel. Szczątki jednego z nich znaleziono przy drzwiach drugiego pod spalonym koniem. Spłonęły nadto dwie krowy.

jednakże na świecie, takie cudowne serca kobiece, co tyle dać ze siebie potrafią!

Blagosławione niech będą po stokroć za ten królewski dar!

*

Po wyjeździe Jadwini do Olchowej, baronówna Zańcia czas jakiś czekała.

Ale przychodziły listy radosne, pogodne, szczęśliwe. Dziewczyna znalazła cel w życiu, drogi i bliski: zlocenie resztek dni nieszczęśliwego rozbitka, który był jej ojcem. Znalazła dom rodzinny, z którego dzieckiem wyrwał ją los okrutny; wróciła na wieś, do której bezwiednie tęskniła całe życie...

Było jej dobrze.

Więc Zańcia osądziła, że może już pomyśleć o sobie.

Majątkiem swoim rozporządziła w ten sposób, że rozdzieliła go pomiędzy różne instytucje dobroczynne, za wyjątkiem pewnej sumy, złożonej na imię „Andrzeja Wawrzyniaka od nieznanego mu wielbielcy jego pięknego czynu”

Obrazy zapisała Gozdawie, zbiór porcelany jego żonie „Sewrskiej porcelance”, meble i srebro Jadwinie.

Potem napisała do niej ostatni, macierzyński list, kończąc słowami: „Strzeż swoich ideałów, i wcielaj je w czyn!”

I tego samego wieczoru zamknęła się za nią furta klasztoru św. Kazimierza na Tamce; przywdziała biały kornet szarytki i pod imieniem siostry Joanny znać ją mieli odtąd najbiedniejsi.

KONIEC.

Kara śmierci za zabójstwo chlebobawczyni.

Zbrodniczego parobka Prezydent Mościcki ulaskawił.

Sąd doraźny w Suwałkach wyrokien z dnia 29 listopada rb. skazał na karę śmierci Waclawa Serneckiego vel Serneckiego, lat 20, mieszkańca wsi Wiersnianka, gm. Giby, parobka wiejskiego, za dokonanie w dniu 8 listopada rb. zabójstwa w celu zysku chlebobawczyni swej Wiktorji Malinowskiej przez zadanie jej siekierą śmiertelnego ciosu w głowę i zrabowanie na szkodę tejże Malinowskiej i jej męża około 375

złotych gotówką, dwóch studolarowych biletów pożyczki państwowej, kożucha i spodni.

Skazany wniósł prośbę o ulaskawienie.

P. Prezydent Rzplitej prośbę tę uwzględnił i zamienił w drodze łaski Serneckiemu vel Serneckiemu karę śmierci na bezterminowe ciężkie więzienie.

Strajk szkolny w powiecie samborskim.

Trwał tylko kilka dni wobec ustępliwości inspektora szkolnego.

W miejscowości Łuka, powiatu samborskiego (Małopolska wschodnia) wybuchł przed paru dniami strajk ruskiej młodzieży szkolnej zwrócony przeciw utrakwizacji (wprowadzeniu dwu języków), szkół ruskich. Jak donoszą „Dilo” i „Nowy Czas”, na skutek interwencji przedstawicieli kilku gmin okolicznych

strajk zakończył się uchyleniem zarządzenia przez kuratorjum wydanego przez inspektora szkolnego, by w szkołach utrakwizacyjnych rozpoczęto już w pierwszym roku szkolnym naukę polskiego abecadła. W związku z tem dzienniki ruskie uderzają w ton triumfu.

Orkiestra wojskowa DOK V. objeżdża całą Polskę.

Następnie uda się po laury do Ameryki.

We Lwowie bawiła w tych dniach orkiestra reprezentacyjna DOK V w Krakowie i koncertowała pod batutą kapelmistrza majora Schreyera na rzecz powodźian. Orkiestra odjechała wczoraj popołudniu do Złoczowa, gdzie koncertowała wieczorem. — Stamtąd udaje się na tournée do Tarnopola, Równego, Łucka, Lublina. Wracając z Pomorza do Krakowa zatrzyma się w Warszawie gdzie odbędą się dwa koncerty. Jak się dowiadu-

jemy, w połowie stycznia wyjeżdża cała orkiestra z kapelmistrzem do Ameryki w celach propagandowych. W tournée koncertowym w Ameryce weźmie udział również Paderewski, który wykona dwa swoje utwory przy akompanjamentie orkiestry. Przed opuszczeniem Europy, reprezentacyjna orkiestra będzie koncertowała w Pradze, Wiedniu, Genewie, Lozannie, Paryżu i Londynie.

Wyrok w procesie o nadużycia w PKU warszawskim.

Oficerowie skazani na wysokie kary więzienia.

W ciągnącej się od sześciu tygodni rozprawie sądowej o nadużycia poborowe w PKU w Warszawie, wojskowy sąd okręgowy pod przewodnictwem płk. Kamińskiego ogłosił wyrok, mocą którego skazani zostali: Major Adam Wróblewski na 5 lat więzienia i wydalenie z wojska, pplk. Edward Lubański na 7 miesięcy więzienia, chorąży Andrzejkiwicz na 2 lata więzienia i przeniesienie do drugiej klasy żołnierzy, poborowy Lejba Bankier 5 miesięcy więzienia, poborowy Menachem Kohn 5 miesięcy więzienia, kapral Mieczysław Grotkiewicz 7 miesięcy więzienia, sierżant Waclaw Krejca 4 miesiące więzienia. Względem sierżanta Waclawa Dąbrowskiego sąd uznał się za niekompetentnego. Wszystkim skazanym zaliczono areszt prewencyjny, wobec czego uwolniono pplk. Lubańskiego i Sierżanta Krejce.

Bandyci ograbili żonę gospodarza.

Pod groźbą rewolwerów zmusili ją do wydania 2 000 złotych.

Z Lubartowa (woj. lubelskie) donoszą: Na posterunek policji państwowej w Kamionce zameldował się niej. Polakiewicz, mieszkaniec wsi Samokleński, oświadczając, iż dnia 17 bm. o godzinie 20 do mieszkania jego, w którym znajdowała się żona, weszli dwaj uzbrojeni w rewolwery osobnicy, którzy grożąc jej śmiercią, zażądali pieniędzy. Polakiewiczowa wskazała im miejsce, gdzie były ukryte 2 000 złotych w banknotach po 100 złotych. Bandyci pieniądze zabrali i wyszedłszy z izby, podparli z zewnątrz drzwi, celem uniemożliwienia pójścia.

Fałszerze znaczków ubezpieczeniowych przed sądem

Zakład ubezpieczeń w Królewskiej Hucie poniósł straty 700 000 złotych.

Wkrótce rozpocznie się w Bytomiu rozprawa sądowa przeciwko trzem fałszerzom znaczków ubezpieczeniowych polskiego zakładu ubezpieczeń w Królewskiej Hucie. Jak wiadomo, banda ta podrabiała znaczki ubezpieczeniowe przy pomocy pewnej drukarni w Frankfurcie nad Menem, następnie zaś sprzedawała je na terenie Górnego Śląska. Jako oskarżeni stają kupiec Kania, nauczyciel gry w tenisa Bregula, obaj z Bytomia oraz kelner Barcik z Katowic. Ogólna suma strat, jakie poniósł zakład ubezpieczeń, wynosi przeszło 700 000 złotych.

Lekarze szpitalni muszą należeć do Kasy Chorych!

Z obowiązku ubezpieczenia w kasie chorych uwolnieni byli dotąd lekarze szpitalni. Rzecz to zupełnie zrozumiała. W razie choroby każdy lekarz leczy przeciw swego koleżę za darmo, a i aptekarz nie przyjmuje opłat za lekarstwa. Poza tem, zasiłek pieniężny z Kasy chorych, obliczony w stosunku do pensji lekarza szpitalnego, który żyje nie ze szpitala, ale z praktyki prywatnej wystarczyłby mu w sam raz na zapewnienie.. śmierci głodowej.

Tymczasem ostatnio ukazuje się okólnik Tymczasowego Wydziału Samorządowego we Lwowie, rozciągający obowiązki należenia do Kasy Chorych także na lekarzy szpitalnych. W ten sposób obciąża się budżet szpitala i lekarza — nie wiadomo poco i naco.

Jedynym celem takiego zarządzenia jest chyba pokłon przed doktryną. Należy się tylko dziwić, że tego rodzaju okólnik wyszedł z biur poważnej i zawsze dotąd trzeźwej instancji.

Nie kupujcie towarów niemieckich! „Deutsche Rundschau“ drwi z Polek.

Wezwanie nasze, aby ludność polska zaprzestała kupować fabrykatów niemieckich, dopóki Niemcy nie zaprzestaną ludożerco ostrzyć sobie zęby na ziemię polską, — wywołało zgrzytanie zębów bydgoskiej „Deutsche Rundschau“.

Mszcząc się, w braku argumentów, opisuje „D. R.“ proces bandytów polskich w Paryżu i wyszydza matki polskie, że podobne wychowały dzieci, a prasę polską śmie upominać, jakoby o moralnym wychowaniu dzieci polskich nie pisała.

Któż to przeprowadzał strajk szkolny w czasie niewoli pruskiej w obronie nauczania religii w języku polskim? Kto gwałcił prawa boskie i ludzkie, kto niszczył kościoły? I wy, Niemcy, macie odwagę gadać o moralności?

Wy, którzyście wydali ludożerców Dehni'ego, Harmann'a, chcecie nam wytykać bandytów paryskich?

Niedawno odbył się w Berlinie proces 16 letniego chłopaka z Niemców bydgoskich pochodzącego, który zamordował ohydnie opiekunów. Codzień niemal w prasie niemieckiej czyta się o zbrodniach małoletnich przestępców.

Tego „Deutsche Rundschau“ nie rejestruje; my również Niemcom spraw tych nie wytykaliśmy.

Jeśli o tem wspomnieliśmy teraz, to tylko poto, aby zobrazować złą wolę i nienawiść „Deutsche Rundschau“ do polskości.

Pismo to pozwoliło sobie już kilka tygodni temu zadzwic z Polki, twierdząc, iż Polka nie obędzie się bez Persilów, Odolów, niemieckich mydeł, perfumów itd. Ani na chwilę nie sądzimy was, matki Polki, wedle opinii „Deutsche Rundschau“.

Kochacie waszych synów, ojców i mężów; nie będziecie groszem wspierały Niemca, który nawet w granicach polskich, próbuje kpić z Polki, nie mogąc się wyzbyć pogardy do wszystkiego, co polskie i katolickie; tę pogardę wpajała mu bowiem szkoła pruska. (b.)

ANDRZEJ KULWIEC.

Wojna polsko - rosyjska w r. 1831.

(Ciąg dalszy).

„Buława leżała na bruku i nikt już nie miał dość charakteru, by sięgnąć po nią...” pisze pułkownik Tokarz, największy dziś znawca tej epoki.

W tej gorącej atmosferze żywoły niekarne i gorące wywołały smutne rozruchy w Warszawie 15-go sierpnia, ujawniając swe wzburzenie napadami na więzienia i doraźnym a bezprawnym rozprawianiem się z szeregiem podejrzanych politycznie osób. Te przejawy anarchji, nie sflumione dość szybko, zaszkoziły bardzo sprawie polskiej w opinii zagranicy, w kraju zaś powiększyły zamęt...

Pryskała zwartość i odporność narodowa...

Wśród przeciwności pojęć i programów ratowania sprawy rząd podał się do dymisji. Prezesem nowego został generał Krukowiecki, umiejętnie urabiający na swą stronę umysły, rwący się do władzy, zacięty wróg Skrzyneckiego. Ambitny ten dygnitarz więcej zdziałał też złego, niż dobrego...

Armja tymczasem cofnęła się w

Bandyci, którzy „pracują“ w oczach policji.

W południe pewnego dnia powszedniego, gdy ruch i ożywienie panowały na głównej ulicy miasta filmowego Hollywood, pod gmach jednego z większych banków „Merchants Bank” zajeżdżał samochód, wiozący sześciu panów w eleganckich frakach, cylindrach i... czarnych maskach na twarzy. Dwaj policjanci, przyzwyczajeni do różnych kinematograficznych zdjęć, obojętnie przyglądali się temu, jak mechanik, siedzący obok szofera, wysiadł z auta i przystąpił do ustawienia aparatów do zdjęć filmowych.

Gdy aparat i karabin maszynowy zostały zmontowane, sześciu panów w maskach, z rewolwerami w rękach,

filmowani przez operatora, powoli poczęli wchodzić do banku.

Dalszy ciąg filmu wewnątrz banku wyglądał nieco inaczej. Panowie we frakach wpadli na salę z okrzykiem: „ręce do góry!” i, terroryzując urzędników i klientelę, zrabowali gotówkę z kas, poczem zapędzili wszystkich obecnych na sali do skarbcza, zatrzasnęli opancerzone drzwi i spokojnie wyszli z banku.

Operator zwinął swój aparat, złożył karabin maszynowy, panowie we frakach wsiedli do samochodu, policjant grzecznie wskazał im pałeczką kierunek i — bandyci czmychnęli wraz z gotówką.

Zły prognostyk.

Urządnic (na widok zdechłej kasztanki:) Teraz chyba kolej na mnie!

mury Warszawy. Brak istotnego dowództwa i anarchja stosunków doprowadziły do kilku niepowodzeń w bitwach i potyczkach odwrotowych...

W ogólnem rozprężeniu, powodowany więcej obowiązkiem niż poczuciem własnych sił i zdolności, objął dowództwo zacy general Małachowski, stary legionista, pamiętający jeszcze San Domingo...

Paskiewicz zaś powoli zbliżał się ku Warszawie od strony Woli.

Polacy, wbrew elementarnym zasadom wojny, nakazującym skupiać siły w decydującym czasie i miejscu — rozdrobnili się. Duży oddział, pod wodzą Włocha z francuskiej służby, generała Ramorino, który się okazał później zdrajcą, odszedł na prawy brzeg Wisły, by działać przeciw kilku grupom rosyjskim, uwijającym się w siedleckim i lubelskim. Było to lekkomyślnością nie do pojęcia! To właśnie przyspieszyło szturm do Warszawy, gdyż Paskiewicz chciał wykorzystać osłabienie sił obrońców.

Do obrony Warszawy pozostało około 35 tysięcy wojska przeciw 80 tysiącom Rosjan, przy ogromnej ich przewadze artylerji.

Ze strony polskiej niema w obronie stolicy tak niezbędnej jednolitości dowództwa, które naogół zawodzi, niema jasnej decyzji, rozprasza się w drobiazgach...

Dowódcy poszczególnych odcinków, niezależni od siebie, nie działali harmonijnie. Stracili ducha, energję, głowę...

Dopisał tylko, po staremu, prosty żołnierz — najofiarniejszy sługa sprawy narodowej w r. 1831!...

Szef sztabu rosyjskiego Toll zręcznie manewrował swą armją ukrywając właściwy kierunek natarcia — Wole.

Polacy, spodziewając się w mylnem wyrachowaniu ataku od strony Mokotowa, tam główne siły zebrali.

Dlatego też oddziały, broniące Woli, znalazły się odosobnione wobec olbrzymiej przewagi wroga.

Dowodził odcinkiem wolskim stary żołnierz napoleoński, czczony w armji jak ojciec, słynny „patron szanów” generał Józef Sowiński.

Wobec powszechnego upadku ducha zapewnił on z młodzieńczym zapalem radę wojenną, że za życia swego Woli nie odda! Tak się też stało!...

Moskale, silnie uderzywszy na Wole, zajęli odrazu szereg przednich umocnień. Z dużymi stratami posunęli się dalej ku głównej pozycji polskiej. Sowiński, z topniejącymi szybko szeregiami obrońców, długo się trzymał, po bohaterku odpięając ataki i budząc podziw w wroga, a cześć najwyższą u swoich. Zginął wreszcie

z karabinem w ręku „przy ostatniej dymiącej armacie” — stając się po wieczne czasy przykładem czynu rycerskiego i cnoty wojskowej.

Wola wpadła w ręce Rosjan. A duże siły polskie nie współdziałały z Sowińskim, stojąc zdala „z bronią u nogi”. Spóźnione przeciwnatarcie nie odniosło skutku, bo wróg zdążył umocnić się w zdobytych szanach...

Nie umiano snuć zrobić z Warszawy owej słynnej hiszpańskiej Saragossy, jak sobie często wówczas obiecywano!...

Pod wieczór Moskale opanowali ważne punkty oporu i wdarli się do linii obronnej.

6 września, dzień pierwszy szturm, zakończył się ogólnem, w kierujących coprawda sferach, przekonaniem, iż Warszawy utrzymać się nie da. To też nazajutrz, wśród huku dział i ataku wrogich sił na całej linii bojowej, zagajono układy...

„Zdolny” a marny Krukowiecki zbyt spokojnie do nich parł...

Walka w tym tragicznym dniu obfitowała w momenty, świadczące jaszkrawo, że żołnierz polski bił się, w najgorszych nawet warunkach, znakomicie. Poczucie, że bronią stolicy Ojczyzny, zmieniało tych wyczerpanych ludzi w rycerzy-bohaterów...

(Dokończenie nastąpi.)

Gramofony

największy wybór
„Muzyka” Bydgoszcz, Jagiellońska 75

Z Rosji Sowieckiej.

Przybycie do Mińska delegacji komunistów polskich.

(Ag. Wsch.) Przybyła tu delegacja komunistów polskich z posłem Sochackim, Stroską i Jasińskim na czele. Poseł Sochacki udzielił prasie wywiadu w którym wyraża swój zachwyt nad stosunkami, panującymi w Rosji sowieckiej (?), oraz zapewnia o zupełnej solidarności komunistów polskich z komunistami Białorusi sowieckiej.

Stan liczebny armji sowieckiej.

(AW. W związku z oświadczeniem angielskiego sekretarza do spraw wojny Evansa co do liczebności armji czerwonej, miarodajne koła sowieckie stwierdzają, że dane angielskiego ministra nie odpowiadają istotnemu stanowi rzeczy. Armja sowiecka liczy wraz z marynarką morską i powietrzną 562 000 osób. Wydatki na armję w roku 1924-25 wynosiły 420 milj. rub., a w roku 1926-27 — 634 milj. rub. Budżet wojskowy na rok 1926-27 wynosi zaledwie 40% odpowiedniego budżetu carskiego na rok 1913. W dalszym ciągu oficjalna enuncjacja sowiecka zastanawia się nad wydatkami na wojsko w państwach obcych. Otóż w Anglii wzmocnić miały te wydatki w ciągu ostatnich 14 lat z 860 milj. rub. na 1115 milj. rub. Budżet wojskowy sąsiadów Rosji (czytaj Polski) sięga 20 do 30% ogólnego budżetu, podczas gdy w budżecie ZSSR wynosi tylko 12%.

II zjazd partji komunistycznej Białorusi sowieckiej w Mińsku.

Rozpoczął się tu II zjazd komunistycznej partji Białorusi sowieckiej. Z wielkiem sprawozdaniem wystąpił przedstawiciel rządu białoruskiego, prezes Rady Komisarzy Ludowych Knorin, którego mowa zawierała mnóstwo akcentów wybitnie wrogich wobec Polski i rządu marszałka Piłsudskiego.

Polskie plany wobec Litwy nazwał Knorin próbą manewru zmierzającego do wcielenia Litwy do Polski. Zdaniem prezesa Rady Komisarzy Ludowych Polska w swej ekspansji chce najpierw zagarnąć Litwę na zasadach autonomji, poczem skieruje swe plany wojenne na Białoruś i Ukrainę.

Z WIELKOPOLSKI i POMORZA

FORDON. (Kradzież). W nocy z 26. na 27 ub. m. mteznani sprawcy włamali się do chlewa p. Jana Salambra, cieśli i skradli świnie, wagi 130 funtów.

FORDON. (Gościnny występ artystów b. Teatru Popularnego z Bydgoszczy). Dn. 3 grudnia o godz. 8 wieczorem w sali Strzelniczy artyści b. Teatru Popularnego z Bydgoszczy wystawią doskonałą komedię St. Turskiego w 3 aktach „Ordynans w zalotach”. Udział przyjmują najlepsze siły tego teatru pp. Szewczyńska, Ochmańska, Bogdanowicz, Gołębiowski, Kordana, Pelc i inni. Bilety w cenie od 1 do 3 złotych. Arcywesoła komedia ta cieszyła się na wszystkich scenach polskich należytym powodzeniem, spodziewać się więc należy, że i w Fordonie odniesie odpowiedni sukces.

RYNARZEWO. Z inlefatywy burmistrza miasta p. Tomaszewskiego zorganizowano obchód powstania listopadowego. Program wypełniły: deklamacje dzieci, śpiewy, odczyt itd. Do uświetnienia uroczystości przyczyniło się Tow. „Echo” pod batutą znakomitego dyrygenta p. Grobelnego.

Z życia młodzieży. Młodzież nasza zorganizowała się przy Tow. Powst. i Woj. Dobrze się stało, iż młodzież się skupia i zaczyna pracować na polu wychowania fizycznego. Na zebraniu konstytucyjnym zapisało się do towarzystwa 26 osób.

ŻNIN. (Gościnny występ artystów b. Teatru Popularnego z Bydgoszczy). Dnia 4 grudnia br o godz. 8 wieczorem w sali p. Woźniaka, dawniej Sienieckiego w Rynku, artyści b. Teatru Popularnego z Bydgoszczy wystawią operetkę-rwę w 3 częściach pt. „Jak się da, to się zrobi”. Udział przyjmują najlepsze siły teatru, jak pp. Szewczyńska, Ochmańska, Bogdanowicz, Gołębiowski, Kordana, Pelc i inni. Bilety w cenie złotych 1-3 wcześniej do nabycia w księgarni p. Ksyckiego.

Kto chce się uśmieć i szczerze zabawić, niech spieszy do milej sali p. Woźniaka.

STRZELNO. (Osobiste). Dnia 26. ub. m. w kościele farnym w Gnieźnie pobłogosławiony został związek małżeński pomiędzy p. Zofją Skweresówną, kierowniczką Stacji Opieki nad Matką i Dzieckiem w Strzelnie, a właścicielem drukarni p. Franciszkiem Gilewskim ze Strzelna. Młodej parze Szczęść Boże!

Kierownictwo Stacji Opieki nad Matką i Dzieckiem w Strzelnie objęła p. J. Wegnerówna Teodora, dotychczasowa kierowniczka Stacji w Toruniu.

PONIEC. (Tragiczna omyłka). W Żyto-wiecku u gospodarza Kaczmarka złodzieje kilka razy dokonali kradzieży królików. W ubiegłym tygodniu syn gospodarza, chcąc złodzieja przychwycić, czatował na niego w chlewie. Po chwili usłyszał szelest cichych kroków. Nie namyślając się, schwycił widły i pchnął osobę wchodzącą, sądząc, że to złodziej. Była to jednak jego matka. Przebita widłami, w stanie nieprzytomnym, odwieziono do ponieckiego zakładu chorych.

Kcynia.

Obchód powstania listopadowego w T-wie Powst. i Wojaków. Dnia 27 ub. m. obchodzili ruchliwie Tow. Powstańców i Wojaków uroczyste rocznicę powstania listopadowego w roku 1831. Na obchód przybyło dużo powstańców i wojaków oraz zaproszonych gości. Salę wypełniono do ostatniego miejsca. Uroczystość rozpoczął prezes Burdajewicz, który wskazał w pięknej przemówieniu na doniosłość i znaczenie powstania dla naszej niepodległości. Następnie wszyscy zebrani na wezwanie przewodniczącego powstali z miejsc i uczcili tych wszystkich, którzy zapatrzeni w jasną gwiazdę wolności, szli na krwawy bój, na śmierć i zatracenie, myśląc o smartwychwstaniu Ojczyzny. Następnie odśpiewano pieśń „Nie rzucim ziemi”. Po krótkiej przerwie p. Andrzejewski wygłosił odczyt o „Powstaniu listopadowym”, poczem prof. Kasper Zazula mówił o „Przyczynach upadku powstania listopadowego”. Odśpiewaniem „Boże coś Polskę”, zakończono tę uroczystość. W podniosłym nastroju zgromadzeni opuszczali salę p. Andrzejewskiego.

Odnowienie i powiększenie cukierni Istniejąca od r. 1820 cukiernia-kawiarnia, która od przeszło trzech pokoleń znajdowała się w rękach żydowskich, a następnie przeszła w roku 1919 w ręce Polaka, p. Anastazego Cybulskiego, została odnowiona i powiększona. Jest to jedyna cukiernia w powiecie. Uroczyste otwarcie nowego przedsiębiorstwa, do którego sprowadzono nowoczesne urządzenia, odbędzie się w dniach najbliższych. Należy mieć nadzieję, że tutaj publicznosc będzie ucieszać się z dobrej obsługi, doborowej ciastka i trunki. W kawiarni przygrywać będzie codziennie orkiestra.

Wypadek z pociągiem wiozącym złoto dla Banku Polskiego.

Korespondent nasz ze Zbąszynia donosi: W tych dniach przewożono przez Zbąszyn dwa wagony złota z pożyczki amerykańskiej dla Banku Polskiego. Z powodu zbytniego rozgrzania się osi jednego z wagonów

ze złotem, wagon ów przesunięto na inny tor, celem naprawy. Około 30 posterunkowych P. P. pilnowało odgróźzonego wagonu. Po kilkugodzinnym postoju pociąg z złotem ruszył w dalszą drogę do Warszawy.

Zakończenie kampanji buraczanej na Kujawach. Świetny rozwój cukrowni mątwowskiej.

Pierwsza stanęła cukrownia w Pakości, mianowicie dnia 28 ub. m., inne cukrownie na Kujawach staną około 10 grudnia r. b.

W czasie obecnej kampanji buraczanej przerobiły cukrownie nast. ilości buraków: cukrownia w Pakości około jednego i ćwierć milj. q. buraków, cukrownia w Janikowie około jednego i trzech czwartych miljona, cukrownia w Mątwach przeszło dwa i pół miljona, cukrownia w Tucznie jeden i ćwierć miljona, cukrownia w Wierchosławicach zaś około jeden i pół miljona buraków.

Najwięcej zatem buraków przerobiła cukrownia w Mątwach, która tylko dzięki rozbudowie fabryki mogła takie olbrzymie ilości buraków przerobić i to w tak krótkim czasie. Obecnie w tej cukrowni pracują nad uruchomieniem nowego gmachu fabrycznego, w którym mieścić się będzie nowy kompleks maszyn, mających za zadanie wytwarzanie cukru z melasy. Zarząd cukrowni zamierza wydostać z melasy około 25 procent cukru. Oddział ten ma być uruchomiony przez cały rok, przyczem kilka innych cukrowni zawarło kon-

trakt na przeróbkę melasy. Nad uruchomieniem tego oddziału pracuje aż ośmiu inżynierów-specjalistów, mianowicie: po dwóch Włochów, Belgów i Niemców, oraz po jednym polskim i gdańskim. Koszt tej budowy z kompletnym urządzeniem maszynowym wynosi przeszło półtora miljona złotych. Po uruchomieniu tego oddziału zatrudnionych będzie przeszło 150 robotników, urzędników itp. Cukrownia w Mątwach jest pierwszą w Polsce, która wybudowała taki oddział przeróbki melasy na cukier.

Pozatem cukrownia w Mątwach przeprowadzi olbrzymie zmiany w całej maszynierji, przekształcając dotychczas parowe maszyny na elektryczne turbiny, które mało potrzebują obsługi a wytwarzają znacznie większą siłę popędową. Przeprowadzenie tych zmian kosztowało około 400.000 zł. Zarządowi należy się słuszne uznanie, że umiał docenić ważność przemysłu cukrowniczego i że jako pierwszy w Polsce wybudował oddział, który zatrudniać będzie kilkadziesiąt robotników przez cały rok, zmniejszający przez to bezrobocie.

Gniewkowo.

Jubileusz 25-lecia kapłaństwa miejsc. proboszcza ks. Stanisława Wilfaskiego przypadł w ub. środę. Obchód tego jubileuszu ograniczono do przesłania życzeń, adresów i upominków jubilatu, który na ten czas wyjechał do Częstochowy dla odprawienia tam Mszy św. Jak się informujemy, pragnął on też w ten sposób uniknąć przez wrodzoną mu skromność, wszelkich manifestacji na jego cześć.

Pożar wydarzył się ub. niedzieli nad ranem w sąsiednim Rotartowie. Spłonęła część chlewów i 8 świń. Jedynie dzięki wysiłkom och. straży pożarnej z Gniewkowa, pożar nie przybrał większych rozmiarów. Pożar powstał przez nieostrożne obchodzenie się z ogniem.

Spisy lokatorów dla wymierzania podatków gospodarzom domów już rozesłał magistrat.

Handel i przemysł miasta przechodzi obecnie dotkliwą anemię. Dzieje się to wskutek otwarcia filij miejscowych młynów w okolicy, gdzie dotychczas zasilający miasto rolnicy tam już załatwiają swe sprawy. Należy tak pokierować sprawą, by rolnicy, którzy tłumnie popierają targi w b. Kongresówce, znów do Gniewkowa wrócili.

Inowrocław.

Rocznice powstania listopadowego obchodzili uroczystie tu. Tow. Wiedzy Wojskowej w ub. wtorek o godz. 8 wiecz. w wielkiej sali hotelu Basta. Sala zapelniała się po brzegi. Akademię otworzył podpułkownik p. Walawski odczytem o powstaniu w 1831 roku. Następnie chór szkoły wydziałowej żeńskiej pod batutą p. Gryczki odśpiewał cały szereg pieśni. Następnie wygłosił piękny referat o idei powstania listopadowego p. kapitan sztabu generalnego, Rytel, a nowopowstały chór orkiestry 59 p. p. pod kierownictwem p. por. Skupieńskiego odśpiewał kilka pieśni. W drugiej części po koncercie skrzypcowym kapelmistrza p. Kru-dowskiego przy akompanjencie fortepjanu odegrano bardzo udatnie „Wypisianskiego „Warszawiankę”, którą reżyserował prof. Birkenmajer.

Bezrobocie się wzmagają! W ostatnich dniach bezrobocie w Inowrocławiu znacznie się wzmożyło. Obecnie jest przeszło 250 bezrobotnych w Inowrocławiu, a około 20 w powiecie inowrocławskim.

niem Tow. Czyt. Ludowych. Słowo wstępne wypowiedział ks. prob. Jagodziński z Wylatowa, który zapoznał obecnych z pracą i działalnością Tow. Czyt. Lud. na terenie powiatu mogileńskiego. Staraniem komitetu T. C. L. odbędzie się odczyty i wykłady podczas adwentu w każdą niedzielę po południu. Niezawodnie obywatelstwo miasta i okolicy podaży licznie na te wykłady. Frekwencja na ostatniej akademji była słaba. Przeważały dzieci i młodzież szkolna. Dalszy ciąg wypełnił śpiew, wykonany przez chór kościelny mieszany. Referat o Juljuszu Słowackim wypowiedział p. Grylewicz, nauczyciel szkoły wydziałowej. Po śpiewie i deklamacjach na zakończenie odśpiewano „Rotę”.

Nieszczęście samochodowe zdarzyło się w nocy z soboty na niedzielę na szosie z Barcinia do Mogilna. Samochód p. Ulickiego z Obludna, kierowany przez urzędnika gospodarczego, uległ wypadkowi i został mocno uszkodzony. Znajdujący się w samochodzie wyszli z katastrofy obronna ręką.

Kruszwica.

Włamanie. Do stajni kucyka Wischkowskiego Brunona włamali się złodzieje i wprowadzili młodego kasztana. Drzwi do stajni wylamano. Strata dla p. W. jest tem dotkliwsza, gdyż konie stanowiły g'ówne źródło jego dochodu.

Odnosił ciężkie okaleczenia synek naczelnika stacji p. Smolińskiego, w czasie saneczkowania. W stanie nieprzytomnym odwieziono go do domu, gdzie po kilku godzinach zmarł.

Straż pożarna zorganizowała własną orkiestrę z obsadz na 12 instrumentów. Pierwsze publiczne wystąpienie orkiestry odbyło się dnia 16 ub. m. w dniu imienin burmistrza.

Pan Kulpiński kupił dom przy rynku, gdzie otworzył skład rzeźniczy. Nowemu przedsiębiorstwu szczęść Boże.

Pan Najdrakowski Józef otworzył rozlewnię piwa, wydzielając obszernie piwnice i stajnię u p. Popielaka przy ul. Fabrycznej.

Gniezno.

Osobiste. Dnia 22 bm. został pobłogosławiony w kościele farnym w Poznaniu związek małżeński pomiędzy p. Edwardem Jagodzińskim a p. Marią Lemańską z Gniezna. Młodej parze szczęść Boże.

Jubileusz małżeński. Dnia 29 listopada br. srebrne gody małżeńskie obchodził p. dyr. Zygmunt Terakowski wraz ze swą małżonką Bronisławą z Fischerów.

25-lecie kapłaństwa obchodził dnia 1 bm. ks. kanonik Formanowicz, pełniący służbę archiwariusza przy tut. katedrze.

Święcenia odebrał jubilat 1 grudnia 1902 r., poczem przez dłuższy czas był wikariuszem przy gnieźnieńskiej farze a w roku 1906 proboszczem w Modliszewku.

Ks. kanonik Formanowicz jest znanym patriotą, który za czasów pruskich stojąc w obronie polskości i popierając ów pamiętny stajk szkolny, został kilka razy więziony.

Polacy z pogranicza niemieckiego w Gnieźnie. W ub. niedzielę zawitała do Gniezna wyściczka rodaków naszych z pogranicza niemieckiego, w liczbie około 40 osób. Na dworcze powitali miłych gości zarząd Z. O. K. Z. oraz przedstawiciele władz cywilnych i wojskowych, poczem z orkiestrą na czele udano się na śniadanie do hotelu Europejskiego, gdzie imieniem Z. O. K. Z. w serdecznych słowach powitał gości prezes p. prokur. Sowa. — Po śniadaniu udano się do katedry, po której oprowadził i udzielał objaśnień ks. prałat Krzeszkie-wicz. Następnie przyjął rodaków naszych J. E. ks. biskup Laubitz, udzielając im w końcu swego pasterskiego błogosławieństwa, poczem ponownie udano się do hotelu Europejskiego, gdzie Z. O. K. Z. podejmował gości obiadem. Podczas obiadu przemawiali przedstawiciele władz cywilnych i wojskowych, którym odpowiedział kierownik wyściczki p. Maćkiewicz, dziękując Z. O. K. Z. oraz społeczeństwu za serdeczne przyjęcie. O godz. 18,30 rodacy nasi wyjechali do Poznania, skąd dnia następnego wyruszyli do Katowic.

Występy poznańskich złodziei sklepowych w Gnieźnie. Swego czasu w listopadzie pojawiło się na gruncie gnieźnieńskim dwóch eleganckich młodzieńców, którzy obchodząc sklepy miejscowe rzekomo w celu kupna towarów, uprawiali szopenfeldziarstwo (kradzież w sklepach).

Ofiarą pomyslowych młodzieńców padł właściciel f-my „Moda” przy ul. Chrobrego, któremu złodziejzki skradli 6 metrów dobrego materiału, ułatwiając się bez śladu.

Śnać opłacił się szopenfeldziarcom występ w Gnieźnie, bo wkrótce zawitali ponownie do miejscowych kupców, aby poczynić „zakupy”. Tym razem jednakże interesy się nie powiodły, poszkodowany bowiem właściciel f-my „Moda”, którego wspomniani „klijenci” mieli czelność ponownie odwiedzić, poznał w nich sprawców kradzieży poprzedniej i oddał w ręce policji.

Ustalono, że sprawcami są Andrzej Ulbrycht Stanisław Dopierała z Poznania.

Mogilno.

Z Tow. Powst. i Woj. W ub. niedzielę odbyło się zebranie plenarne Tow. Powst. i Woj. Dyskusja, jaka się odbyła, stała na wysokim poziomie. W dniu 1 stycznia urzęda towarzystwo marsz szlakiem powstańca wielkopolskiego, to też niewątpliwie akcję tę poprą wszystkie stowarzyszenia wojskowo-wychowawcze i sportowe.

Akademja ku czci J. Słowackiego odbyła się ub. niedzieli w sali Domu Katolickiego, stara-

Z Torunia.

POZNAŃ. (Powiesił się). Domownicy mieszkający przy ulicy św. Marcina nr. 5 znaleźli ostygię już zwłoki powieszona na kłamce okna kupca p. Valet. P. Valet liczył lat 50 i był dość zamożny. Należy przypuszczać, iż denat popełnił samobójstwo pod wpływem chwilowego rozstroju nerwowego.

Ponowny strajk.

W fabryce mebli Sroczyńskiego wybuchł ponownie strajk ponieważ pracodawcy nie wsześli dotychczas pertraktacji z ogółem pracowników stolarskich. Dwa niedzielne zebrania pracowników stolarskich miały przebieg bardzo ożywiony. Groźba strajku zawisła ponownie nad całym przemysłem drzewnym.

ŚREM. (Śmierć wskutek zaccradzenia). Wśród rodziny pp. Szczęsnych w Ryńku zdarzył się wypadek zaccradzenia, któremu uległo trzech synów w wieku od 9 do 20 lat. Przyczyną był gaz, wydobywający się z pieca kaflowego. Dodać trzeba, że identyczny wypadek zaszła w tym samym pokoju przed dziesięcioma laty, gdy ofiarą padł syn ówczesnego właściciela domu p. Sawarczyńskiego. Po usilnych zabiegach dwóch nieszczęśliwych wróciło do siebie, trzeci, nieszczęśliwy Leon, zmarł mimo wszystko nazajutrz po wypadku, w tutejszym szpitalu. Śmierć ta dotyka ciężkim ciosem rodziców oraz miejscowe gimnazjum, w którym śp. Leon był jednym z najlepszych uczniów.

Bank von Danzig redyskontuje weksle w złotych polskich.

Na wniosek gdańskiej Izby Przemysłowo-Handlowej „Bank von Danzig” przystąpił do redyskonta weksli wystawionych w złotych polskich. Decyzję powzięto na podstawie urzędowej stabilizacji złotego.

Z POMORZA.

TUCHOLA. (Nagły zgon.) Zmarł nagle na ulicy konduktor kolejowy niej W. Nelke, który przyjechał do Tucholi z Pruszcza Bagicznego. Przywołany lekarz stwierdził anemia serca. Nelke pozostawił żonę i pięcioro dzieci.

Zechranie przesył i komendantów Tow. P. W. i W. F. W. ub. sobotą odbyło się zebranie przesył i komendantów Przysposobienia Wojskowego. Byli obecni przedstawiciele towarzystw: Sokola z Tucholi i Kiełpina, Powst. i Woj. z Tucholi i Młodzieży Kat. z Płazowa i Bładowa, oraz cyklistów z Tucholi. Celem zebrania było omówienie sprawy kursów P. W. dla młodzieży, która musi przejść przeszkolenie, o ile chce mieć ulgi w wojsku.

CHELMŹA. Zebranie Tow. Ludowego odbyło się ub. niedzieli, na którym wiceprezes, p. Jan Brzeski wygłosił wspomnienie o niestrudnym działaczu kaszubskim, ś p. Antonim Abrahamie, spoczywającym na cmentarzu w Oksywii. Prezes M. Grabowski referował o konieczności centralizowania się wszystkich towarzystw, znajdując jaknajwiększy posłuch wśród zebranych.

WŁÓSIENNICZA, pow. Gniew. (Kradzież z włamaniem). W nocy z 28 na 29 ub. m. włamano się do mieszkania gospodarza Lemkego z Włósiennicy, gdzie skradziono większą ilość garderoby męskiej i damskiej, bielizny, pościeli itd. ogólnej wartości 300 zł.; sprawcami kradzieży są dwaj robotnicy, których poszkodowany przysłał do pracy dnia 25. ub. m., a którzy po dokonanej kradzieży zbiegli. Widziano ich odjeżdżających pociągiem w kierunku Bydgoszczy.

Chelmno.

Służąca skradła u państwa S. różne przedmioty wartości 2 tys. zł. Jest to Antonina Kuńcówna z Przechowa, pow. świeckiego. Policja prowadzi energiczne śledztwo, celem ujęcia złodziejki.

Włamali się złodzieje do kupca Kleina, któremu skradziono towaru na przeszło 500 zł.

Przy ul. Wodnej 23 uległa zaccradzeniu rodzina Wygalańców. Pierwszej pomocy udzielił im dr. Wasilewski i dr. Drażkowski. Życiu ich nie grozi niebezpieczeństwo.

Rocznice powstania listopadowego obchodził „Sokol” bardzo uroczystie. Przemawiał: prezes „Sokola” burmistrz Zawacki oraz ks. Bączkowski. Referat o powstaniu wygłosił p. Nierzwicki. Jako ostatni przemawiał ks. kan. Pawłowski. Program uzupełniły piękne declamacje uczniów: Semrauna, Gmurczyka i Krzankowskiego.

Wieczór ku czci św. Cecylii zorganizowała orkiestra 66 p. p. przy współudziale Tow. śpiewu „Harmonja” i „Dzwon”. Czysty zysk przeznaczono na sieroty - wychowanków orkiestry 66 p. p. Program wieczoru był bardzo urozmaicony i o wysokim poziomie artystycznym.

Z Teatru Pomorskiego. Piątek, dnia 2 bm. po cenach najniższych wesół komedja Verneuil'a p. t. „Orzeł czy Reszka” w pierwszorzędnym wykonaniu pp. Porębskiej, Balcerzaka i Orzechowskiego oraz z udziałem pp. Jaworskiego i Aleksego.

W sobotę, dnia 3 bm. poraz czwarty „Wielka księżna i chłopiec hotelowy”, Savoir'a. Dyrekcja zwraca uwagę P. T. publiczności, iż ze względu na liczne żądania przedstawicieli sfer kupieckich wieczorne przedstawienia w soboty rozpoczynać się będą wyjątkowo o godzinie 8-ej wieczorem.

Zebrań zarządu Ch. D. w Toruniu odbędzie się dnia 3 bm. o godz. 7 wieczorem w lokalu filii „Dziennika Bydgoskiego”, ulica Mostowa 17.

Zebrań miesięczne Polskiego Stronnictwa Ch. Dem. w Toruniu odbędzie się dnia 6 bm. o godz. 7 wieczór w Gospodzie Cechów Zjednoczonych, ul. Sukiennicza 18.

Miesięczne zebranie Chrz. Zjednoczenia Zawodowego, odbędzie się dnia 7 bm. o godz. 6 wieczorem w lokalu p. Stuczynskiego, ul. Podgórna 22 (Mokre).

Zebrań zarządu Stowarzyszenia Urzędników Państwowych D. O. K. VIII odbędzie się dnia 5 bm. o godz. 17 w koszarach Piłsudskiego.

Wywiódówka. Dyrekcja państwowej szkoły zawodowej żeńskiej przy ul. Strumykowej 4, zaprasza rodziców i opiekunów na konferencję, informującą o postępiach uczenia, która się odbędzie dnia 4 bm. od godz. 10,30 do 12 w południe.

Katol. Stow. Młodych Polek. Z powodu ważnych spraw zwołuje się na piątek dnia 2 bm. o godz. 19-ej zbiórkę w auli szkoły wydziałowej.

Klub szoferów Zebranie miesięczne filii Toruń odbędzie się dnia 2 bm. o godz. 7,30 w lokalu p. Pawlikowskiego przy ul. Chelmskiej 11. O liczny udział członków prosi zarząd.

Z sejmiku wojewódzkiego. Pierwsze posiedzenie nowo wybranego sejmiku wojewódzkiego odbędzie się w myśl dekretu wojewody pomorskiego dnia 12 bm. w sali posiedzeń toruńskiej rady miejskiej.

Ławki To-Mi-To sprzedane. Dnia 26 bm. odbyła się licytacja ławek, które letnią porą postawiane były w parku i placach publicznych, ufundowanych przez Tow. Miłośników Torunia. Ławki te na licytacji kupił magistrat toruński za cenę 1180 zł. Z uzyskanych za sprzedaży przymusowej licytacji pieniędzy magistrat toruński zmusił To-Mi-To do zapłacenia podatku zabawowego, z którego to podatku magistrat pożyteczną instytucję zwolnić nie chciał.

Red. „Słowa Pomorskiego” na ławie oskarżonych. Dnia 29 ub. m. odbyła się rozprawa karna przeciwko red. odpowiedzialnemu „Słowa Pomorskiego” Wojderowi o zniewagę gen. Berbeckiego za artykuł, zamieszczony w „Słowie” pod tytułem „Z przeszłości szabli gen. Berbeckiego”. Na pierwszej rozprawie red. Wojder zasądzony został na rok więzienia i na skutek apelacji przekazano sprawę do ponownego rozpatrzenia.

Rozprawie przewodniczył dr. sędzia Piasecki, oskarżał prokurator Giziński. Zanim przystąpiono do odczytania aktu oskarżenia obrona stawiała wnioski o wyłączenie sędziego dr. Piaseckiego ze składu sędziów, bowiem oskarżony Wojder ma obawy co do bezstronności p. dr. Piaseckiego. Wniosek ten umotywowano w trzech punktach, co do których oświadczył się p. sędzia dr. Piasecki, że przytoczone motywy są bepodstawne i że wyciągnię z tego konsekwencje. Po przerwie przewodniczył rozprawie dr. Kosman, który przychylił się do wniosku obrony i sprawę odroczył.

Na zebraniu zarządu Związku Towarzystw w Toruniu, które się odbyło dnia 18 listopada br. przyjęto w poczet członków Związku: Koło Stowarzyszenia Chrz. Nar. Nauczycieli szkół powszechnych (nr. kolejny 46); Towarzystwo Ziemianek na powiat Toruń (nr. kol. 47); Tow. gimnastyczne „Sokol” Toruń III (48) — z obowiązkiem placenia składki członkowskiej od 1 stycznia 1928 r.

Uchwalono powołać do życia Koło Przyjaciół Akademika i uprosić oświadczenie na członków zarządu tego koła p. Ruszczyskiego, prezesa sądu apelacyjnego, w charakterze prezesa, ks. dziekana Kozłowskiego w charakterze wiceprezesa i p. Piwnickiego, st. referenta starostwa krajowego w charakterze sekretarza i p. Bogdanowicza, naczelnika urzędu skarbowego akcyz i monop. w charakterze skarbnika.

Dalej uchwalono uprosić do przeprowadzenia akcji tegorocznej „Tygodnia Akademika” powołany zarząd oraz specjalny komitet, złożony z pp. Doerfferowej, Jamowskiego, A. Krzyżanowskiego, Majchrowicza, Paulusa, Pietrzykowskiego, Roszczyńskiego i Wojdaka. W końcu uchwalono proponować wojew. komitetowi Polsk. Młodz. Akademickiej odroczenie akcji „VI Tygodnia Akademika” na styczeń 1928 r. wobec tego, że i niewiele czasu do pracy pozostało i że wyznaczony termin przedświąteczny nie wiele obiecuje pod względem materialnym. Przyjęto do wiadomości pismo sołtysa z Cegielnia w sprawie położenia materialnego p. Michała Drzymały. Uchwalono zaapelować do zarządów towarzystw, by korzystały dla swych członków z ulgowych bileków, wydawanych przez dyrekcję Teatru Pomorskiego.

Wielka kradzież w spółdzielni „Kupiec” w Brusach

Szkody wynoszą około 9.000 zł.

W nocy z poniedziałku na wtorek włamali się ponownie złodzieje do składu bławatów spółdzielni „Kupiec” w Brusach. Złodzieje wylamali podwójne drzwi (jedne żelazne) prowadzące do kantoru, skąd dostali się do składu bławatów.

Jak ślady wykazują, kradzież była dobrze uplanowana przez dobrze obeznanych sprawców. Narzędzia do wykonania włamania zabrali złodzieje poprzednio z warsztatu ślusarskiego p. Felskiego, które po dokonaniu kradzieży podrzucili pod zabudowania p. Felskiego.

W składzie bławatów firmy „Kupiec”

czuwał wielki pies, którego złodzieje w czasie włamania poturbowali, a nawet prawdopodobnie otruli. Złodzieje zabrali najlepsze jedwabie, pierwszorzędne materiały męskie, jaczki, trykotażę, i najlepsze półczoszki. Jak z powyższego wynika, byli to znawcy towaru. Szkody wynoszą około 9.000 zł. Charakterystycznym jest, że spółdzielnia „Kupiec” bardzo często w podobny sposób bywa okradana. Czyżby nie dało się temu w jakiś sposób zaradzić?

Gmina Brusy ma również nocnego stróża bezpieczeństwa, który niestety dotychczas żadnych kradzieży nie zauważył?

Z Grudziądza.

Kalendarzyk teatralny.

Sobota, 3 bm. po poł. o 3,30 występ operki bydgoskiej „Kochany Augustynek”. Ceny miejsc od 1—4 zł.

Sobota, 3 bm. o 7,30 wiecz. występ operki bydgoskiej „Dzwony Kornwilskie”. Ceny miejsc od 1,50—6,00 zł.

Sobota, 3 bm. występ teatru grudziądzkiego w Tczewie „Kościuszko pod Racławicami”.

Niedziela, 4 bm. o godz. 3,30 „Jęć chłopczy”. Ceny miejsc niższe.

Wieczór ku czci bohaterów. Za staraniem i inicjatywą Związku Tow. Powst. i Woj., na którego czele w obwodzie grudziądzkim stoi p. radca Baranowski, urządzono we wtorek, w dniu 29 listopada uroczysty wieczór ku czci bohaterów powstania listopadowego w Teatrze Miejskim. Patriotyczny Grudziądz stawił się w komplecie. Wszyscy prawie księża z ks. prałatem Dembkiem na czele przybyli, m. in. był obecny prezydent p. Włodek, prezes rady miejskiej p. mec. Szychowski itd. Program był nader urozmaicony: 1) Tow. śpiewu „Echo” popisywało się pod batutą dyr. Niklewicza, śpiewając „Zatęgnanie brzozy” i „Pieśń wojenną”. Śpiew chórally przyjeździe z nieklamanym zapałem, zmuszając do naddatków. 2) Prelekcję na temat tej wielkiej chwili dziejowej wygłosił prof. Piwowarczyk (pulk. rez.), który wskazał na wysiłki młodych i na brak wiary u góry do sprawy naszej i dlatego to powstanie upa-

dło. Następnie orkiestra 64 p. p. odegrała hymn polski, który zebrani stojąc, wysłuchali. P. Ostaszewska-Kozłowska odśpiewała kilka utworów a publiczność rozbawiona oklaskiwała śpiewaczkę gorąco, że ta nadprogramowo odśpiewała jeszcze kilka pieśni. Akompanjował dyskretnie p. prof. Tomaszewski. Wspaniały bukiet wręczył nadobnej śpiewaczce adiutant p. Kaźmierski. Pięknie, z werwą i uczuciem zagrał na skrzypkach p. Solwański. — W części II odegrano „Warszawiankę” Wyspiańskiego, która zrobiła na widzach głębokie wrażenie. Wszyscy, zarówno aktorki jak i aktorzy wywiązały się ze swych ról wspaniale Pan Tański w roli Chłopickiego był niezrównany, świetnie, z przejęciem odegrała Marię p. Wanda Zbierewska. — Należy się zarówno inicjatorom jak i dyr. Teatru p. Czarnieckiemu uznanie i podziękę za tę urocz. duchową, którą nam zgotowano.

Telegram dla grzecznych dzieci! Święty Mikołaj zaproszony przez Koło Przyjaciół Harcerzy, korzystając z dobrej sanny, zawita ze swoją świtą aniołków do Teatru Miejskiego w dniu 6 grudnia o godz. 5 po południu.

Posiedzenie rady miejskiej odbędzie się dopiero po świętach dnia 27 bm.

Tow. Czyt. Lud zorganizowało wystawę gwiazdkową książki polskiej i to w muzeum przy ul. Lipowej. Wystawa ta otwarta będzie dnia 4 bm. i trwać będzie do 22 bm. Wstęp dla dorosłych 20 gr. dla młodzieży 10 gr.

Starajcie się zachować Wasze zęby!

Wiele osób niszczy zęby powoli lecz systematycznie, używając past nie nadających się absolutnie do pielęgnacji zębów. Czy znacie nową pastę do zębów Odol? Kto raz ją spróbował, nie chce używać żadnych innych środków, gdyż pasta do zębów Odol chroni zęby, posiada działanie antyseptyczne oraz przyjemny odświeżający smak.
Osądźcie sami! (29201)

Teatr w Działdowie.

„Fura słomy” wystawiona będzie przez teatr grudziądzki w piątek. Sprzedaż biletów rozpoczęta.

Teatr w Tczewie.

Uroczyste przedstawienie odbędzie się w Hali Miejskiej z okazji sprowadzenia serca bohatera narodu Tadeusza Kościuszki do Polski. Wieczór poprzedzony będzie prelekcją, poczem artyści odegrają historyczną sztukę „Kościuszko pod Racławicami”.

Teatr w Pielinie.

Na skutek zaproszenia tamtejszej publiczności teatr grudziądzki w nadchodzący poniedziałek wystawi historyczną sztukę „Obrona Częstochowy”.

Teatr w Wąbrzeźnie.

W nadchodzący poniedziałek teatr grudziądzki wystawi sztukę St. Kiedrzyńskiego „Kobieta, wino i dancing”.

Tczew.

Osobiste. Córka tuł. obywatela p. Helena Rakowska złożyła na uniwersytecie w Krakowie ostateczny egzamin z filozofii. Powołana została na stanowisko profesorki przy gimnazjum w Żywcu.

Do odebrania są w komisariacie przy ul. Lecha 2 kozy, pozostawione na rynku.

Od dnia 1 bm. odbywać się będzie w celach statystycznych spis koni, bydła, trzody chlewnej itd.

Ze sportu. Klub „Olympia” urzęduje w sezonie zimowym oddział lekkiej i ciężkiej atletyki. Kandydaci niech zwrócą się pisemnie do p. Meyny, ul. Sambora 5.

Artyści teatru krakowskiego wystawili w czwartek sztukę p. t. „Jan Kazimierz”.

W niedługim czasie poświęcony zostanie w Tczewie statek „Tczew”. Parowiec ten zostanie pono przeprowadzony przez Ujście Żywej Wisły pod Schiewenhorstem.

„Sokol” urządzi od dnia 30 listop. w każdą środę o godz. 8 wiecz. ćwiczenia (szwedzka gimnastyka) dla starszych i to w hali ćwiczeń przy ul. Hallera, na które wszystkich senjorów zaprasza zarząd.

Tow. Czelażki organizuje od dnia 30 listop. lekcje śpiewu, które rozpoczynać się będą o godz. 7,30 wiecz. w lokalu Z. Z. P. przy ulicy Kościuski 8. Dalsze lekcje w każdy wtorek i piątek.

Z targu. Masło 3,20—3,80, jaja 4,20—4,60, mięso w cenie taryfowej, kartofle 6,00—6,50.

Krwawa zabawa. W Subkowach, w pewnej restauracji, w czasie libacji powstała bójka w towarzystwie, która zakończyła się krwawo. Powodu krwawej bijatyki nie wyjaśniono.

Przeżyła 95 lat. Zmarła tu wdowa po rzeczniku, 95-letnia p. Zank. Staruszka od urodzenia podobno nie opuściła miasta Tczewa.

Zmarła 27-letnia małżonka kupca p. Pancerzyńskiego, córka ogólnie szanowanego kupca p. Wł. Orcholskiego. Ciężko dotkniętej rodzinie wyrażamy nasze współczucie.

ZMARLI.

Ś. p. Janina Kozłowska w Inowrocławiu.

Ś. p. Marja Klaczyńska, w Poznaniu.

Ś. p. Magdalena z Czajkowskich Kraszewska w Poznaniu.

Ś. p. Seweryn Wilgocki w Ołoboku pow. ostrowski.

Ś. p. Antonina z Orcholskich Pańclerzyska, w Tczewie.

Ś. p. Wiktor Miotk z Bolszewa, członek T-wa Powstańców i Wojaków w Górze i członek Towarzystwa Inwalidów Wojskowych w Wejherowie.

Ś. p. Florian Skarżyński, właściciel dóbr Bendry, Giejsztoryski, Wizginy i Mirosław, zmarł w Warszawie.

Ś. p. Jan hr. Krasicki, właściciel majątku Dąbrówka, ziemi wolińskiej.

Ś. p. Marjan Pinkowski, pomolog, b. profesor szkoły pszczelniczo-ogrodniczej, właściciel zakładu ogrodniczego w Szczęśliwicach, obywatel m. st. Warszawy.

Kino Krystal

Początek o godzinie 6,45 i 8,55.

Dzisiaj piątek poraz pierwszy w Polsce!
Najkosztowniejszy film europejskiej produkcji
obecnego sezonu. Rekordowe powodzenie w
Londynie, Paryżu, Berlinie i Wiedniu.**„Gehenna Miłości“**

podług słynnej operetki „Orłów“.

Wystawa filmu tego przechodzi
wszystko widziane dotąd.W rolach głównych słynni artyści
Iwan Petrovici, Vivian
Gibson, Bruno Kastner,
Georg Alexander, Hans
Junkermann, Evi Eva.Nadprogram.
Pobierzmy się
komedia w 3 aktach
pełna humoru i dowcipu
Dziennik Pathe 45.Ceny
wstępu
zwykłe
Zniżki
ważne.

Byłbym szczęśliwy, gdybym mógł raz
nareszcie napić się prawdziwej herbaty,
zawołał rybak do wróżki. To nie tru-
dnego — odrzekła wróżka — pij zawsze
29218) tylko herbatę

LYONS'a

to jedyna prawdziwie dobra herbata.

KRONIKA

Bydgoszcz, piątek 2. grudnia 1927 r.

KALENDARZYK.

Dzisiaj piątek Bibjanny.
Jutro w sobotę Franciszka Ks.
Wschód słońca o godzinie 7. 51.
Zachód słońca o godzinie 3. 47.

DYŻUR NOCNY W APTEKACH.

Od poniedziałku 28. 11. 27. do ponie-
działku 5. 12. 27 dyżurują następujące ap-
teki

1. Apteka Piastowska, Plac Piastowski.
2. Apteka pod Złotym Orłem, Stary Rynek.

**Wypożyczalnia książek „Lektora”, ulica
Gdańska 141, otwarta codziennie od godziny
8 rano do 6 wieczór. Telefon 1739.**

TEATR MIEJSKI.

Dzisiaj w piątek dane będą tak lubiane
u nas „Dzwony z Corneville“.

Sobotni wieczór wypełni komedia o
psychologicznym podkładzie, znakomitego
pisarza T. Rittnera p. t. „Wilki w nocy“.

W niedzielę dane będą dwa przedsta-
wienia: o godz. 4 popoł. po cenach niż-
szych pełna uśmiechów, a zarazem melodyj-
na operetka L. Falla „Kochany Augusty-
nek“, wieczorem zaś potężne dzieło Wy-
spiańskiego „Bolesław Śmiały“ w wykona-
niu całego personelu. Bolesława grać bę-
dzie p. Śawicki.

Niezwykłe zainteresowanie wśród na-
szych milusińskich obudziła zapowiedź wy-
stawienia niezwykle barwnej bajki Or-Ota
p. t.: „Zaczarowana królewna“. Premiera
ukazuje się w przyszłym tygodniu. Jednocze-
śnie w przygotowaniu pod kierunkiem Cz.
Kadena „Fura słomy“ Z. Kaweckiego.

— Jeszcze tylko trzy dni w Bydgoszczy!
Na ogólne żądanie P. T. Publiczności i ce-
lem uniknięcia natłoku, pozostaje sławna
indyjska mistrzyni w czytaniu i przepowia-
daniu z rąk (chirromantka), i fakirka Tin-
fren Laila jeszcze 3 dni w Bydgoszczy,
ul. Dworcowa 1a, I p. (29202)

**Z UROCZYSTEGO PRZEDSTAWIENIA
W TEATRZE MIEJSKIM****Bolesław Śmiały**

Dramat w 3 aktach

STANISŁAWA WYSPIAŃSKIEGO.

Piękną, głęboko przemyślaną prelekcją
i wystawieniem potężnego dramatu uczył
nasz teatr godnie w dziejach narodu pol-
skiego pamiętną, wielką rocznicę powstania
listopadowego. A że rocznicę tę dzieli co
do dnia i miesiąca tylko jedna doba od da-
ty śmierci Stanisława Wyspiańskiego
(zmarł 28 listopada 1907 r.) czwartego wiesz-
cza i piewcy bohaterskiego powstania na-
rodowego, przeto wprowadzenie w tym dniu
na repertuar treścią wprawdzie odrębnego,
ale potężnego dramatu jego genialnego pió-
ra możemy uważać za równoznaczne z je-
dnocześnie uroczystością ku czci wielkiego
poety.

Tak rozumiał słusznie tę uroczystość p.
kapitan Andrzej Kulwiec, prelegent listo-
padowego obchodu w Teatrze Miejskim,
który w swoim bardzo treściwym, pogłę-
bionym, pięknym przemówieniu połączył w
jedno narodowe święto dwudziestą rocznicę
niezapomnianego zgonu Stanisława Wy-
spiańskiego z dziewięćdziesiątą siódmą ro-
cznicą bohaterskiego, listopadowego po-
wstania.

Prelekcję i przedstawienie poprzedziło
odegranie przez orkiestrę wojskową pod
batutą p. kapelmistrza Tomaszewskiego
hymnu narodowego, którego znana sercu
polskiemu zawsze miła i droga, narodowa

MUZEUW MIEJSKIE.

Obecna wystawa grupy artystów Wiel-
kopolskich „Plastyka“ ciesząca się stale
dużym powodzeniem, będzie trwała jeszcze
tylko do niedzieli (4 grudnia) włącznie, po-
czem aż do soboty Muzeum będzie zam-
knięte. W niedzielę, dnia 11 grudnia br.
o godz. 12.30 nastąpi otwarcie wystawy
zbiorowej artysty-malarza prof. Kazimierza
Stabrowskiego i Wandy Gentil-Tippen-
hauer z Warszawy.

— Dzisiaj w piątek koncert dwóch znako-
mitych wirtuożów Z. Jahne (skrzypce)
i Z. Lisicki (fortepian) odbędzie się w auli
gimnazjum Kopernika, Pl. Kochanowskiego
o godz. 8 wiecz. Program zapowiada obok
mistrzowskich sonat Schumanna i Francka,
wspaniałą i rewelacyjną sonatę przoduja-
cego dziś w Polsce kompozytora Karola Szy-
manowskiego. Sonatę tą już dzisiaj spo-
tyka się w programach najważniejszych
koncertów kameralnych zagranicą. Bilety
sprzedaje Księgarnia i Skład Nut Jana I-
dzikowskiego, Gdańska 16-17 i kasa wie-
czorowa od godz. 7½ wiecz. Sala doskonale
ogrzana.

— Operetkę „Dzwony z Corneville“ wy-
reżyserował nie — jak mylnie podaliśmy
w recenzji — główny reżyser teatru p. Ko-
recki, lecz p. Józefowicz, wkładając wiele
wysiłku i rzetelnej pracy.

— „Deszcz Róż“, wspaniały film fran-
cuski, osnuty na tle życia św. Teresy od
Dzieciątka Jezus, podczas swego triumfal-
nego pochodu po całej Polsce zatrzyma się
tylko na kilka dni w Bydgoszczy i wyświe-
tlany będzie w kinie Domu Katolickiego,
Miedza 2. (przy ul. Nakielskiej 1, pierwszy
przystanek tramwajowy za Szkołą Przemys-
łową) codziennie o godzinie 5 i 8 wieczór.

— Nabożeństwo prawosławne w cerkwi
bractwa, Petersona 4, odbędzie się 3-go i
4-go bm.

— Jubileuszowy koncert Tow. Muzycz-
nego w Bydgoszczy, który odbędzie się w
dniu 7. bm. w Teatrze Miejskim, będzie
miał charakter niezwykle uroczystości mu-
zycznej, uświetnionej udziałem artystów:
Hecht-Heufeldowej (skrzypce), Klein-Mie-
rzyńskiej (m. sop.), dyr. Hanusza (bas), Suski
(wiolonczela), L. Regamey'a (fortepian), o-
raz Tow. Śpiewu „Harmonja“ (chór mie-
szany) i orkiestry symfonicznej pod ba-
tutą prof. L. Jaworskiego. W programie
m. i. potężne dzieło Feliksa Nowowiejskie-
go „Testament Bolesława Chrobrego“ na
chór i orkiestrę, oraz deklamacja, którą
objął art. dram. Roman Wroński. Zamó-
wienia na bilety przyjmuje już kasa Tea-
tru Miejskiego tel. 11-38. Fortepian kon-
certowy Blüthnera z firmy B. Sommerfelda.

— Do wdów i sierot po kolejarzach!
Celem rozdania „gwiazdki“ wzywa się
wszystkie wdowy i sieroty po kolejarzach
do zgłaszania się do dnia 5-go grudnia
w urzędach kolejowych w Bydgoszczy w
których zmarli ostatnio byli zatrudnieni.
Przynieść należy odnośne dokumenty.

nuta wprawiła tym razem bardzo licznie
zebraną publiczność w odpowiedni nastrój.
W tym nastroju poważnym i uroczystym
przystuchiwała się zapelniona widownia w
teatrze naszym wystawionemu, potężnemu
dramatowi p. t. „Bolesław Śmiały“, pióra
Stanisława Wyspiańskiego, poety-wizjone-
ra pralechickich, historycznych i współcze-
snych sobie polskich dziejów.

Samotnie twórczy, jasnowidzący, proro-
czy genjusz Stanisława Wyspiańskiego z
równą potęgą wdziękował się i wczuwał w za-
mierzchłe czasy dawno minionej przeszło-
ści, jak i w głęboką tragedję współczesnych
sobie dziejów wówczas jeszcze niewolnego,
obcemu, potrójnemu jarzmu podległego na-
rodu. A z tych głębokich rozmyślań nad
tragicznymi momentami własnych, naro-
dowych dziejów wysnił genialny talent
wielkiego poety liczne dzieła, które głębią
uczucia i swoim twórczym rozmachem się-
gają granic najwyższego, rzadko komu do-
stępne natchnienia.

Z rodzaju tych potężnych, szczerze na-
technionych utworów jest grany obecnie na
scenie Teatru Miejskiego „Bolesław Śmia-
ły“. — Psychologicznie niezmiernie cieka-
wy a naukowo jeszcze dotychczas przez ni-
kogo wyczerpująco nie wyjaśniony, histo-
ryczny, tragiczny konflikt między królem
Bolesławem Śmiałym a biskupem krakow-
skim, Stanisławem, aż dwukrotnie zajął
swoją głębią i swoją niezbadaną ciemnią
poetycki umysł Stanisława Wyspiańskiego.
Poeta krakowski pozostawił na ten tragi-
czny temat dwa utwory: poemat i dramat.
W jednym i drugim po swojemu, według

Zjazd leśników w Bydgoszczy.

W dniu 11 grudnia 1927 r. odbędzie się
w Bydgoszczy w „Resursie Kupieckiej“
ul. Jagiellońska nr. 25 **zwyczajne walne
zebranie Oddziału Pomorskiego Związku
Zawodowego Leśników** w Rzplitej
Polskiej z następującym porządkiem o-
brad:

- 1) O godz. 10 nabożeństwo w kościele
Garnizonowym ul. Bernardyńska.
- 2) O godz. 11 otwarcie Zwyczajnego
Walnego Zebrania i wybór Prezydium
Walnego Zebrania.
- 3) Odczytanie protokołu z ostatniego
Walnego Zebrania.
- 4) Sprawozdanie Zarządu.
- 5) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.
- 6) Wybór nowego Zarządu.
- 7) Wolne wnioski.

W razie braku odpowiedniej ilości
członków odbędzie się o godz. 11,30 dru-
gie zebranie, prawomocne bez względu
na ilość obecnych.

Za Zarząd:

Kledrowski, sekr. Borczyński, prezes.

**III lokalna wystawa kanarków
w Bydgoszczy.**

W dniach od 4 do 6 grudnia 1927 r. od-
będzie się III. lokalna wystawa kanar-
ków na sali Stara Bydgoszcz, Rybi Rynek.
Zbliża się znowu termin konkursu śpie-
wu tak powszechnie lubianego ptaszka, a
będzie można co postyszeć, jeżeli się zważy,
że Bydgoszcz stoi z hodowlą na naczelnym
miejscu, czego dowodem nagrody zdobyte w
ubiegłym roku w Poznaniu mimo wielkiej
konkurencji.

Otwarcie Kuchni Ludowej.

Wzorem lat ubiegłych, magistrat na-
szego miasta przy wydatnej pomocy sfer
obywatelskich, czułych na nędzę swych
bliźnich, otworzył i w tym roku ku-
chnię ludową, by w zimowych miesia-
cach nakarmić gorącą strawą najbied-
niejszych.

Otwarcie kuchni nastąpiło wczoraj w
obecności wiceprezydenta miasta dr.
Chmielarskiego, księdza Łapki, starosty
dr. Berety, radców Kocerki i Góralew-
skiego, przewodniczącej Czerwonego
Krzyża p. Szubertowej, naczelników u-
bogich, dyrektora Czarneckiego, przed-
stawicieli rady miejskiej itd.

Otwarcia dokonał radca Kocerk, któ-
ry w przemówieniu swem podkreślił
wysiłki magistratu i społeczeństwa, by
kuchnię utrzymać. W roku ubiegłym
kuchnia ludowa funkcjonowała do ma-
ja. Jest nadzieja, że i w obecnym okre-
sie taki sam czas żywić się będzie na-

własnej intuicji i wizji historycznej, oświe-
tła Wyspiański to ponure, krwawe, dzie-
jowe zdarzenie z doby Polski piastowskiej.
Na jednym i na drugim utworze wyciska
potężny talent Stanisława Wyspiańskiego
wymowne piętno swego genialnego wizjo-
nerstwa.

Sprawa zatargu biskupa z królem nie
jest do dnia dzisiejszego należycie wyja-
śniona.

Czy szło tam rzeczywiście o walkę mię-
dzy reprezentowanym przez biskupa pra-
wem kanonicznym a królewskim prawem
świeckim, czy na krwawy epilog tego tra-
gicznego konfliktu wpłynęła przez bisku-
powi bliskich wielmożów planowana, kró-
lowi odkryta i wiadoma zdrada państwa,
czy też ostatecznie było to tylko starcie bi-
skupa-ascety i świętego z niepojętą natura-
mą króla-samowładcy — tego nam wy-
czerpująco nie wyjaśnili w pośród zajmu-
jących się tą sprawą historyków, ani Bu-
szczyński, ani Wojciechowski, ani Grodecki
ani też autor wydanych w roku 1922 „Cza-
sów św. Stanisława i Bolesława Śmiałego“,
St. A. Kozłowski. Dzieła wszystkich tych
specjalistów, badających przyczyny zatar-
gu biskupa z królem, zawierają pewne lu-
ki i niedomówienia, które nam utrudniają
należyte odtworzenie sobie w wyobraźni
istotnego obrazu i przebiegu walki między
świętym biskupem a dzielnym królem.

Luksi i niedomówienia te uprawniają pi-
sarzy do pewnej dowolności wniosków, na
którą w swoich na ten temat napisanych
utworach pozwolił sobie i genialny Stani-
sław Wyspiański. Ztrzymując się naogół

szczych biedaków. Następnie przemawiał
ks. Łapka, który złożył podziękowanie
władzom za niesienie pomocy głodnym.
Po otwarciu kuchni rozdano 2100
porcji zupy grochowej. Magistrat liczy
się z tem, że w okresie zimy liczba wy-
dawanych porcji wzrośnie do 2500.
Apelujemy więc do ofiarnych serc ogółu
obywatelstwa, by pamiętali o tych naj-
biedniejszych, którzy kawałka chleba
do ust włożyć nie mają, by składali
datki na rzecz Kuchni Ludowej.

**Towarzystwo Kobiet pracujących
„Jedność“ i bractwo matek różnco-
wych przy Farze** urządzają w święto Matki
Boskiej Niepokalanego Poczęcia w dniu
8 grudnia 1927 roku

„Święto Matki“

o godz. 4,30 po południu w sali Resursy
Kupieckiej z następującym programem:

1. Śpiew Tow. śpiewu Św. Wojciecha;
2. Słowo wstępne ks. prał. Malczew-
skiego;
3. Deklamacja „Dwie matki“;
4. Żywy obraz N. P. N. M. P.;
5. Wykład p. radczyni Teskowej.
6. Deklamacja „Dwie śmierci“;
7. Śpiew Tow. śpiewu im. Św. Woj-
ciecha;
8. Deklamacja „Polskich niewiast
serca święte“;
9. Matka aniołem opiekuńczym
dziecka (przedstawienie);
10. Żywy obraz;
11. Ogólny śpiew „Matko Niebieskie-
go Pana“.

Szanowne obywatelstwo uprasza się
o jaknajliczniejszy udział w uroczysto-
ści, którą poraz pierwszy w Bydgoszczy
się obchodzi.

**Ostatnie
zdarzenia światowe**

pouczające wykłady, śpiew, muzykę, teatr etc.
przez moje

radjoodbiorniki.

Cała rodzina cieszy się!

Mam olbrzymi wybór pierwszorzędných apar-
tów, głośników oraz wszelkich akcesoriów.

A więc na Gwiazdkę radjoodbiornik od

Zakaszewskiego

Centrala Optyczna (2829)

Bydgoszcz, Gdańska 7. Tel. 1099.

legandy i ścisłej, naukowem badaniem po-
partej tragedji historycznej, poeta odbiegł
w niektórych szczegółach psychologicznych
od jej zrebu i stworzył w dramacie swoich
postać króla Śmiałego na miarę swoich
własnych o jego wielkości snów i marzeń.
To oczywiście dodało postaci Bolesława
Śmiałego w poetyckiej koncepcji Stanisła-
wa Wyspiańskiego jeszcze więcej czaru, u-
roku i tajemnicy dziejowej.

Z punktu widzenia naukowego rozpatry-
wane, są dzieje Bolesława Śmiałego nad-
zwyczaj jeszcze ciemne, rozjaśnić może
nam je w pewnej mierze intuicja i wizjo-
nerski genjusz poety.

Na scenie dopowiada nam do końca w
mistyczną mgłą spowity pomysł Wyspiań-
skiego intuicja i talent odtworczy aktora-
artysty.

Pojmuję całą trudność, jaką przedsta-
wia reżyserja i gra w tak fantastyczne ef-
fekty przez poetę przystrojonego, potężnego
dramatu, niemniej w imię uczciwości ob-
iektywnej oceny i sądu muszę tu postawić
pod adresem wykonawców „Bolesława
Śmiałego“ na naszej scenie pewne powa-
żne, nasuwające się zastrzeżenia.

Przedewszystkiem drobne zastrzeżenie
co do obsadzenia dyr. Stomą roli tytułowej.
Jestem z całym uznaniem dla twórczego,
chwalebego wysiłku aktorskiego p. dyr.
Stomy w roli Bolesława Śmiałego, nie mo-
gę jednak opędzić się silnemu wrażeniu, że
wysiłek ten nie odpowiadał w zupełności
wywołanemu, słabemu efektowi. Pan dyr.
Stoma jest naprawdę dostatecznie po-
stawny i w typie swoim naprawdę dostate-
cznie męski, by oddać w grze swojej je tej

KINO NOWOŚCI
Mostowa 5. Telefon 336
Premjera

Oczekiwany, wybitny film
bez przesadnej reklamy pt.

„HAZARD“

w roli
główniej

LIANA HAIS
ALFRED FRYLAND

Nadprogram:
W podziemiach Naremo

Zarząd Stowarzyszenia Restauratorów na ostatnim swem zebraniu dnia 29. listopada powziął szereg doniosłych uchwał, w sprawie koncesyj itp. Jest nadzieja, że tym, którym koncesje wypowiedziano, przedłużone one będą na dalsze pół roku. Z okazji zjazdu ocemniałych wojaków, jaki odbędzie się 7 grudnia w Bydgoszczy, pragną tutejsi restauratorzy tych najniebezpieczniejszych z pośród nieszczęśliwych ugości. W tym celu poproszono kursorów Związku Ocemniałych, aby obeszli lokale członków, należących do Stowarzyszenia Restauratorów i odebrali przeznaczone dla ocemniałych napoje, lub gotówkę.

Zebrawie plenarne restauratorów powiatu bydgoskiego ma się odbyć w przyszłą środę w lokalu p. Kraski (hotel Lening). Objąsni się na niem sprawę wykupu patentów akcyzowych. Patent włącznie opłat lokalnych kosztować będzie 294 złotych. Poprzednio jednak każdy koncesjonariusz nabyć musi świadectwo handlowe II kategorii.

Po zebraniu członkowie zarządu w towarzystwie reprezentanta browarów okocimskich na Bydgoszcz p. Palejowskiego — wiceprezesa Związku Restauratorów zwiędzili sklepy tegoż browaru przy ulicy Jackowskiego. Lustracja wypadła nadspodziewanie. W piwnicach dawniejszego browaru „Feldschlösschen“, który w ostatnim czasie przedstawiał obraz rudery, zastano taką czystość i najnowsze urządzenia hygieniczne do czyszczenia butelek, różne maszyny pomocnicze do butelkowania piwa ze sądków oryginalnych, że wprost wzbudziły one podziw. Pan Palejowski zapewniał zebranych, że nie myśli stwarzać nieuczciwej konkurencji browarom bydgoskim, jednak wobec możliwości że z zawarciem traktatu handlowego z Niemcami światowej sławy browary niemieckie otworzą swe składy w Polsce, — uważał za stosowne zaprowadzić u nas piwa z Okocima, największego browaru polskiego. **Dorównują one Filznerowi i Pschorrbräu**, któremi dawniej raczyli się piwosze bydgoscy.

Zebrawie Tow. Obywateli Szwedzera odbędzie się w niedzielę, 4 grudnia br. zaraz po sumie w ochronce przy kościele.

PROGRAM W KINACH.

W „MARSIEŃCE“ cieszące się ogromnym powodzeniem arcydzieło amerykańskie pt. „Narodziny Ducha Golgota ludzi uczciwych“. Dwie części w jednym programie.

„KRISTAL“ dziś występuje z autentyczną przeróbką operetki „Orlow“ p. t. „Gehenna miłości“, olbrzymim filmem, treściwym i bogatym w wystawę, osnutym na tle przeżyć pilota rosyjskiego. W obrazie tym główną rolę krouje Iwan Petrowicz, znakomity artysta z Bruno Kastnerem, Junkermannem, Vivian Gibson i wielu innymi aktorami na czele. Nadprogram komedji zupełnie nowy dziennik.

„NOWOŚCI“. Siana Hajd w pięknym filmie „Hazard“. Doskonałe zdjęcia, ciekawa treść, wspaniała gra całego zespołu artystów. Obszerny nadprogram.

roli dobrze a nawet świetnie postać jak rośli dąb ogromnego, dzielnego króla Bolesława, musiałby jednak dla całkowitego wrażenia prawdziwej królewskości tego Piasta-olbrzyma (wszyscy Plastowie odznaczali się niezwykłym wzrostem!) przydać kreacji swojej w ruchach, gestach i w dykcji więcej królewskiego majestatu.

Polska jedenastego wieku, to wprawdzie jeszcze Polska nawet w sferze szlacheckiej więcej pod względem kulturalnym chłopiska, aniżeli rycerska, co wszakże nie doodzi, żeby ten, który się na wszystko wazył, nie promieniował z wysokości swego sarnowładnego tronu blaskiem rasowego, instynktownego majestatu.

Tego wrodzonego, bezwiednego majestatu królewskiego kreacji p. dyr. Stomy bardzo brakowało, że aż czasami budziła się pod wrażeniem jego gry w tej roli uporczywa w duszy wątpliwość, czy szanowny dyrektor teatru naszego wogóle rolę tę sobą właściwie obsadził.

Na tle wrodzonego w grze zaznaczonego majestatu wypadłby groźniej cały tragizm duchowy dzielnego, na manowce zbrodni zblakłego króla w walce jego ze zwykłym, mimo poniesionej śmierci, po tej i po tamtej stronie życia bliskupem.

Postać Biskupa krakowskiego Stanisława kreował z należytym pogłębieniem p. Kazimierz Korecki, bardzo dobre momenty w roli Sieciecha miał p. Lech Stepowski.

Pan Dominiak wywiązał się pod względem charakterystyki i dykcji wprost świetnie z roli Rapsoda. Dobrze uchwyconym, przez króla zgodnie z prawdą historyczną, esrdecznie mjlowanym, acz wielce nie-

Bydgoszcz zatrzymuje Izbę handlowo - przemysłową.

Warszawa, 2. 12. (AW). W najbliższych dniach ukaże się w Dzienniku Ustaw podpisane w dn. 30 listopada rb. rozporządzenie ministra przemysłu i handlu o utworzeniu Izb Przemysłowo-Handlowych, wyznaczeniu

ich siedzib i okręgów. Izby te w liczbie 10 z wyłączeniem województwa śląskiego mieścić się będą w Warszawie, Łodzi, Sosnowcu, Lublinie, Lwowie, Krakowie, Poznaniu, Bydgoszczy, Grudziądzu i Wilnie.

4 lata ciężkiego więzienia za puszczenie w obieg fałszywych pieniędzy.

Nie mało kłopotu miała policja z likwidacją szajki, która w okolicznych powiatach puszczała w obieg fałszywe banknoty 5- i 2-złotowe. Raz pojawiły się fałszywe banknoty w Żninie, to w Radolinie, Stołżynie itd. Ostatecznie policja wpadła na trop, że puszczenie w obieg banknotów odbywa się podczas targów przez handlarzy. Wkrótce po ustaleniu tego faktu, aresztowani zostali Sałata Stanisław, Sałata Wincenty, Sałata Małgorzata i Sałata Janina. Od tej dobrze zorganizowanej szajki odebrano większą ilość fałszywych banknotów, z których posiadania nie mogli się wytłomaczyć.

Sąd wychodząc z założenia, że puszczenie w obieg fałszywych banknotów jest równoczesnym okradaniem skarbu państwa, skazał Stanisława Sałata na 4 lata ciężkiego więzienia i utratę praw obywatelskich przez lat 5, Wincentego Sałatę na 2½ roku więzienia i Janinę Sałatę na 2 lata więzienia. Wszyscy zasądzeni wprost z ławy oskarżonych pomaszerali do więzienia. Małgorzata Sałata na rozprawę nie przybyła, gdyż jest na obserwacji lekarskiej, jako umysłowo chora.

Rozprawie przewodniczył sędzia Otowski, oskarżał prokurator Stefanicki.

Oskarżeni o fałszowanie wtórników listów przewozowych uwolnieni.

Głośną była swego czasu sprawa Bronisława Malicha z Wyrzyska, oskarżonego o fałszowanie wtórników listów przewozowych. Wraz z Mallichem zasiędl na ławie oskarżonych biuralistka jego Władysława Idzikowska i urzędnik kolejowy Szymon Sinkowski.

Akt oskarżenia zarzucał podsądnym, że wyrządzili krzywdę majątkową właścicielowi składu nasion w Gdańsku Krakowskiemu na 1500 dolarów któremu podrobiony wtórnik listu przewozowego odstąpił, następnie firmie Wichert w Starogardzie na 22.000 zł., firmie Rozanowski w Grudziądzu na 25.000 zł. itd.

Rozprawa toczyła się przed II Izbą Karną przez 2 dni. Przewodniczył sędzia Otowski. Oskarżenie wnosil prokurator Ste-

faniccki; bronili podsądnych adwokat dr. Murach i aplikant Dębowski.

Prokurator popierał akt oskarżenia w całej rozciągłości, wnosil o ukaranie Malicha 3 letnim ciężkim więzieniem z pozbawieniem praw i orzeczenie dozoru policyjnego, zaś Idzikowskiej i Sinkowskiego półtorarocznym ciężkim więzieniem.

Adwokat dr. Murach zbił punkt po punkcie akt oskarżenia i wykazał, że zarzuty stawiane podsądnym jako nieudowodnione nie mogą być brane pod uwagę przy ferowaniu wyroku.

Sąd przychylił się do wywodów adwokata dr. Muracha, wszystkich podsądnych dla braku dostatecznych dowodów od winy i kary uwolnił.

Bacność, bezrobotni członkowie Ch. Z. Z.

Jak rok rocznie, tak i w tym roku Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe urządził uroczysty wieczór gwiazdkowy, podczas którego dzieci naszych członków bezrobotnych i wdów, oraz sieroty, zostaną obdarzone skromnym podarunkami. Ze względu na to, że liczby dokładnej tych dzieci nie posiadamy w swych aktach, przeto prosimy o zgłaszanie dzieci do naszego sekretariatu ul. Dworcowa 2.

wdzięcznym, zdradzieckim bratem królewskim, Włodzisławem, był p. Roman Wroński.

Postać oddanego królowi Strzemiona oddał dobrze p. Lochman, charakterystyczny epizod zebrającego namiętnie o złoto księżyny odegrał wyraziście w mimice i ruchach p. Luszczewski.

Sceny zespołowe wypadły naogół dobrze, natomiast nie stała na wysokości fantastycznej, poetyckiej wizji Wyspiańskiego gra artystów w roli Śwista, Pośwista i Krasawicy. W roli tej ostatniej była p. Kozłowska pod względem dykcji i gestów za ostra i nie oddała nawet w małym stopniu tego zagadkowego uroku, jaki na króla i na jego losy rzuca ta potężna fantazja poety ze świata poetyckiej ziudy wywołana postać.

Panie Morozowiczowa i Podgórska stworzyły odpowiednio, dobrze ujęte postacie królowej żony i matki.

Dekoracje pendzla p. St. Węgrzyna co do joty zgodne z podanym przez poetę, wierszowanym scenariuszem; kostjumy wykonane pod kierunkiem pp. Hocheisłów, godne pod każdym względem najgorętszej pochwały.

Specjalne uznanie p. K. Koreckiemu za tak składne wyreżyserowanie zawsze trudnych a w tym utworze Wyspiańskiego tak licznych (np. wielka scena sądu i kławy) scen zespołowych.

Kulturalna Bydgoszcz uczciła w miarę sił swoich należycie tą uroczystą premjerą pamięć Wielkiego Poety i pamiętną chwilę zbrojnej walki o Wolność.

Jan Kaźmierczak.

Z ŻYCIA TOWARZYSTW.

„Sokół“ X. Wielkie Bartodzieje. Zebranie plenarne w sobotę, 3 bm. o 7-jej wieczorem w Restauracji Parkowej. Komplet pożądaný, goście mile widziani. Zebranie Zarządu pół godziny wcześniej.

Bydgoski Klub Wioślarek. Roczne walne zebranie w sobotę, 3 bm. o godz. 7,30 wiecz. w dużej sali Resursy Kupieckiej. Obecność wszystkich członkiń pożądana.

„Sokół“ V. Okole Wilczak Zebranie plenarne w piątek, 2 bm. o 7,30 wieczorem w sali Kleinerta.

Ze względu na ważność spraw przybycie wszystkich członków konieczne.

K. S. „Ięcza“ przy Tow. „Jedność“ pod opieką św. Wojciecha w Bydgoszczy. Dziś w piątek, 2. bm. o 8-jej schadzka informacyjna w lokalu „Złoty Róg“.

Klub Sportowy „Astorja“ przy Tow. Pow. i Woj. „Macierz“. Dzisiaj w piątek schadzka koleżeńska w kasynie kolejowym. Liczne przybycie członków konieczne.

Zjedn. Zawodowe Polskie, filja piekarzy Zebranie miesięczne 4 bm. w lokalu p. Janińskiej, przy ul. Poznańskiej. Na porządku obrad bardzo ważne sprawy, między innymi odczytanie nowego rozporządzenia dotyczącego piekarni. Zebranie rozpoczyna się punktualnie o godz. 3 popołudniu.

K. S. A. „Sila“ prosi wszystkie kluby sportowe należące do P. Z. A. na zebranie półokregowe na dzień 4 bm., godz. 13 do kasyna robotniczego. Obecny będzie prezes Okręgu. Zebranie klubowe we wtorek, 6 bm. o 19-tej w lokalu p. Szarafińskiego, ul. Hetmańska.

„Sokół“ V. Okole Wilczak Zebranie plenarne dziś, w piątek o godz. 7,30 wiecz. w sali p. Kleinerta.

Klub Mandolinistów „Lutnia“. Rewizja kasy odbędzie się w niedzielę, dnia 4 bm. o godz. 12 w poł. w Domu Czeladzi. Tamże odbędzie się o godz. 1-jej popoł. zebranie zarządu.

Tow. Właścicieli domów w Bydgoszczy. W dniu 5 grudnia, w poniedziałek o 6-jej wiecz. w sali Resursy Kupieckiej, ul. Jagiellońska 25, zebranie właścicieli domów m. Bydgoszczy i przedmieść, na które wszystkich właścicieli domów zaprasza zarząd.

O. P. N. „Sokół“ L. Bydgoszcz Schadzka koleżeńska w piątek w lokalu klubowym p. Bosiackiego przy ul. Gdańskiej.

Bacność, członkowie hodowcy drobiu, kór i królików. Nadzwyczajne zebranie w sali p. Wichęta dnia 3 bm. o godz. 8 wieczorem.

Kalendarzyk zebrań Ch. Z. Z.

Sprawy są bardzo ważne, uprasza się o gremjalne przybycie.

Zebrawie pracowników firmy „Lloyd Bydgoski“ odbędzie się w sobotę, dnia 3 grudnia 1927 o godzinie 1,15 popołudniu w lokalu p. Szałogowskiego przy ul. Toruńskiej (Kapuścisko Małe).

Zebrawie Związku Szolców Inowrocław Ch. Z. Z. odbędzie się w sobotę, dnia 3 grudnia 1927 o godzinie 8-jej wieczorem w lokalu p. Dobrasza przy ul. Paderewskiego. Na porządku dziennym sprawy bardzo ważne. O liczny udział prosil zarząd.

Bacność, Rolnicy powiatu wyrzyskiego! Zebranie oddziału odbędzie się w niedzielę, dnia 4 grudnia 1927 o godzinie 12-tej w południe w Domu Polskim w Wyrzysku.

— Poraz ostatni w sobotę dnia 3. bm. film harcerski „Czuwaj“ w kinie Krystal. Wspaniały ten obraz wyświetlany był w ub. sobotę i niedzielę przy wypełnionem po brzegi kinie. Niewątpliwie i w sobotę tłumnie przybędzie młodzież harcerska i szkolna, aby skorzystać z okazji, która może nieprędko się nadarzy. W sobotę o godz. 3 popoł. wyświetlany będzie ten wspaniały film z życia harcerstwa polskiego po raz ostatni. Wstęp: parter 25 gr., balkon 50 gr.

Gielda warszawska

z dnia 1 grudnia

Akcje w złotych:

Bank Polski	150,00—154,00
Bank Zachodni	30,00—30,25
Sila i Swiatlo	— 00,00
Czersk	— 01,01
Czestocice	— 0,00
Wysoka	— 000,00
W. T. Węgl	109,00—109,50
Nobel	00,00—44,00
Fitzner	00,00—08,50
Lilpop	— 38,63
Modrzejów	09,00—09,05
Ortweł	00,00—00,00
Ostrowieck'e Zaklady	87,50—86,00
Pocisk	02,60—02,70
Starachowice	68,25—68,00
Zyrardów	— 17,00
Borkowski	00,00—03,60
Spirytus	— 38,50

Cedula Urzędowa Giełdy Pieniężnej w Poznaniu.

POZNAŃ, dnia 1 grudnia 1927 roku.

Papiery procentowe.

(Kurs w procentach nominalu)

5 proc. Pożyczka konwersyjna	65,50
8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kred.	92,75— (za 1 dolar)
4-proc. listy zastawne konw. Poznańskiego Związku Kredytowego	— 52,50
6 proc listy żytnie Pozn. Ziem. Kredyt.	25,30
5 proc. Pożyczka premj. serja II.	64,50

Akcje bankowe:

Bank Przemysłowców I—II em	11,0
Akcje przemysłowe:	
Goplana I—II em	18,00
Cegielski H. I. em.	51,—
Herzfeld — Viktorius I em.	57,00
Lubań, Fabr. przet. ziemn. I—IV em.	105,—
Wytwórnia Chemiczna I—VI em.	1,85—0,95
Tendencja: Slaba	

Bank Polski płaćl dnia 2 grudnia za:

dolary amerykańskie	8,85—8,84
funtyszterlingów	43,29
franki szwajcarskie	171,13
franki francuskie	34,91
marki niemieckie	211,73
guldeny gdańskie	172,85
szylingi austriackie	125,15
liry włoskie	47,65
korony czeskie	26,30

Stan wody w Wiśle w dniu 2. grudnia rano: Zawichost 1,53; Warszawa 2,36; Plock 2,56; Toruń 2,27; Fordon 2,83; Chelmno 2,50; Grudziądz 1,84; Korzeniewo 1,42; Piekto 0,00; Tczew 0,40; Einlage 2,16; Schiewenhorst 2,38.

Druga kulminacja w Toruniu przeszła wczoraj o godz. 17 przy stanie + 4,01 mtr. Równocześnie ruszył zator. Obecnie przepływ pojedynczej kry.

Założony w roku 1899.

Specjalny skład okularów

OSKAR MEYER

właśc. J. Jasiński i F. Zeller

ul. Gdańska 15 BYDGOSZCZ Telefon 13-89

Starannie dopasowane, dobrze leżące okulary i binokle każdego rodzaju. Sumienne wykonanie recept lekarskich. Szybkie załatwianie wszystkich zleceń w nowoczesnie urządzonej warsztacie z zapędem elektr. Duży wybór lornetek teatralnych i polowych, barometrów, lup oraz cyrkli.

Zlecenia otrzymane pocztą załatwia się odwrutnie.

W czwartek, dnia 1 grudnia o godzinie 7.30 zasnęła w Bogu po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza najdroższa matka, teściowa, siostra, cioc a i ukochana babcia ś. p.

z Ziębków

Antonina Witkowska

w 62 roku życia, o czym donosi w ciężkim smutku pogrążona

Rodzina.

Bydgoszcz, Koronowo, Niszczewice, Detroit, Michigan, dn. 2 grudnia 1927 r.

Eksportacja zwłok odbędzie się z kostnicy Zakładu św. Florjana w niedzielę, dnia 4 grudnia o godzinie 2 po południu na nowy cmentarz.

Nabożeństwo żałobne odbędzie się w poniedziałek, dnia 5 grudnia o godzinie 8 w Farze. (29267)

Astma - Bronchity Udzielam bezpłatnej rady jak szybko można uwolnić się od tego cierpienia. (25904)
Dr. Hugo Caro, Sp. z o. odp., Gdańsk, oddz. 206

Chudość Szybki przyrost wagi i świeży wygląd przez proszek odżywczy „PLENUSAN“ zalecany od lekarzy i profesorów. Pani S. pisze: Za pomocą proszków W. P. dobrałam w przeciągu 4 tygodni 12 funtów na wadze. — 1 pudełko 5 zł, 4 pudełka 18 zł. — Żądajcie bezpłatny opis Dr. Malowan i Ska. Gdańsk, oddz. 266. (25905)

Młodość i szczupłość

uzyska W. P. przez używanie herbaty Dr. Schlechta „BALDUR“, o dobrym i delikatnym smaku. Pani H. pisze nam: Po używaniu 6 tygodni herbaty W. P. odebrałam 12 funt. Dr. Mad. B. pisze: Przy 3 pacjentach uzyskałam za pomocą herbaty W. P. dobre skutki. — Zamów za poprzednim nadesłaniem gotówki, inaczej kosztu portorja. Dr. Gebhard i Ska, Gdańsk, oddz. 426. (29 -)

Będziecie uleczeni!

za pomocą naszej kuracji ziołowej, wyprobowanej w przeciągu 40 lat. Prosimy żądać dokładnej bezpłatnej broszury w sprawie skuteczności kuracji ziołowej przy wszystkich chorobach u Dr. Malowan i Ska, Gdańsk, oddz. 426. (9 -)

Pocenie rąk, pach i nóg usuwa „SECTOSON“. Cena 8 zł, tylko za poprzednim nadesłaniem gotówki. Dr. Caspary i Ska, Gdańsk i Tczew 2, oddz. 409.

Wypadanie i zanik włosów

ustaje natychmiast po użyciu „ELVIROLU“, wykonany na podstawie wieloletnich doświadczeń jest „ELVIROL“ specjalnym środkiem do pielęgnowania włosów i pobudzającym ich korzenie do nowego wyrostania. Zalecany przez profesorów i lekarzy. Będziecie zdumieni rezultatem jego działania. Cena 7,5 zł, przy poprzednim nadesłaniu gotówki, inaczej kosztu portorja. Dr. Caspary i Ska, Gdańsk i Tczew 2, oddz. 411. (29 - 4)

OPRAWĘ KSIĄŻEK

oraz wszelkie prace wchodzące w zakres introligatorstwa wykonuje starannie, szybko i tanio

Introligatornia
DRUKARNIA BYDGOSKIEJ Sp. Akc.
(Wyd. „Dziennika Bydgoskiego“)
ul. Poznańska 30.

W środę wieczorem o godzinie 10 zasnęła w Bogu, opatrzona Sakramentami św., po długich i ciężkich cierpieniach, mój drogi mąż, nasz ukochany i troskliwy ojciec, teść i dziadek s. p.
Bernard Gołubski
przeżywszy lat 61. (29204)
W głębokim smutku pogrążeni
Żona, dzieci i wnuczka.
Pogrzeb odbędzie się w sobotę po poł. o godzinie 3 z kaplicy nowego cmentarza.

Przełarg przymusowy.
W sobotę, dnia 3 bm., o godz 10-tej przed poł. sprzedam publicznie przez licytację przy ulicy Pomorskiej 42, urządzenie składające się z 2 regały i 2 stoły i składowe za gotówkę najwięcej dającym. Bydgoszcz dnia 2 grudnia 1927 r. (29241)
Kowalski, komornik sądowy, Bydgoszcz, ul. Długosza 8.

Napisowy wiersz tusty 20 groszy, każde dalsze słowo 10 groszy. 5 cyfr = 1 słowo — i, w, z, a = każde stanowi słowo.

Kurs Gwiazdkowy!
Najpiękniejszym podarkiem gwiazdkowym jest prawdziwy perski dywan. Możecie go sobie sami sporządzić. Ostatni kurs trwa tylko 14 dni po 2 godz. dziennie i kosztuje tylko 10 złotych.
Ulica Gdańska nr. 24.
Rozpoczynajcie jeszcze dzisiaj.

Kalkulator

kawaler, biegły w rachunkach, od zaraz potrzebny do fabryki maszyn rolniczych. Znajomość branży konieczna jak również języka polskiego i niemieckiego. Oprócz pensji otrzymuje kandydat wolny pokój, opał i światło. Do zgłoszenia, która należy skierować do ekspedycji niniejszego pisma pod szyfrą „L. K. 63“ należy podać odpisy świadectw, życiorys, wysokość wymaganej pensji i termin objęcia posady. (2-265)

DROBNE OGŁOSZENIA

Ogłoszenia węższe pod niniejszą rubryką obciąża się na mm o 100% drożej.

Dla poszukujących posady 20% zniżki. — Drobnie ogłoszenia przyjmuje się do godziny 9 przed południem.

POLECENIA

Koronowo.
Ubrania, ubranka jup, spodnie, czapki, koszule wierzchnie oraz wszelkie artykuły męskie, jak również sukienki, swetry, ponczochoy, rekawiczki, oraz wszelkie towary krótkie poleca najkorzystniej firma Bazar Koronowski, Bydgoska 1. (28709)

Baczność!
Daje każdemu dobra radę Niech idzie na Gdańską nr. 20 po czekoladę — W firmie J. Matuszakowej Jest zawsze towar wyborowy — Znajdziesz tam to, co potrzeba — Jak pierniki marcepany — Oraz wybór wielki — Na tanie bombonierki. (29220)

Meble
Jadalnie, sypialnie, także poledynco meble sprzedane najtaniej, najdogodniej Zleliński, Świądeczkich 43. F-15674

Ziarno
dla kur oddaje Browar Bydgoski, Ustronie 6. (2)266

SPRZEDAŻE

Wielki
wybór domów, gospodarstw, składów kolonialnych, restauracji itp. od najniższych do najwyższych cen znajdują kupcy „Pośrednictwo“ Hetmańska 25. (29234)

Na sprzedaż.
Dom II piętrowy, 4 pokoje z meblami, przy sprzedaży wolne, duży ogród cena 33 tys. zł. Dom komfortowy mieszka 4 pokojowe cena 75 tys. Dom komfortowy mieszka 5 pokojowe cena 100 tys. Dom z 2 sklepami cena 45 tys. Dom z dużym ogrodem i wolne mieszka. cena 25 tys. zł. oprócz tego wiele innych poleca Matek Bydgoszcz, Dworcowa nr. 2, telefon 698. (29262)

Resztówka
20 klm od Bydgoszczy. 165 mórg ziemi niszczewo buraczanej. Dom 13 pokoi kompletny inwentarz cena 65.000 zł. 253 mórg połowe ziemi pszennej reszta żytnia cena 77 tys. zł. 9 mrg. ziemi ogrodowej z komol. zabudowaniem oprócz tego donosi 200 zł dzierżawy miesięcznie cena 30 tys. zł i wiele innych poleca Matek, Bydgoszcz, Dworcowa 2, telefon 699. 29263

Okazja.
Dom z wolnym składem towarem oraz mieszkaniem sprzedaje za 10.000 zł wpłaty 6000 zł. Sokółowski, Pl. Wolności 2. (15674)

Urządzenie
składowe tania sprzedam, ul. Nakielska 126. (29156)

Wyprzedaż
zupelna pantołki zakopiańskich, ładnie haftowane, nadające się do gimnastyki dla dzieci. Mostowa nr. 9 w podwórzu II p. Marja. F-15661

Ziemniaki
kilkaset centn. „Industria“ i modre, także dla handlarzy sprzedam. Duwe, Dworcowa 18d. 15685

Pierzyny
sprzedam ul. Kościuszki 11 obejr. (F) 15681

Wózek
ręczny na sprzedaż Szczecińska 3, parter prawo. (29239)

KUPNA

2 kołowy
ręczny wózek poszukuje celem kupna. Nakielska 65 15648

POSADY WOLNE

Dzielnicy
stolarzy poszukuje Herbert Matthes, ul. Garbary nr. 20. 29215

Poszukuję
mistrza kołodziejskiego, najchętniej ze wsi, który by przyjął ucznia, mającego chęć się uczyć za kołodzieją z pełnym utrzymaniem. Uczeń liczy lat 23 i ma wojskowość poza sobą. Zgłosz. przyjmuje K. Lewiński, Bydgoszcz, Czarska nr. 1. 15652

Szewcy
i kamasznik mogą się zaraz zgłosić. Sienkiewicza nr. 22. (F-15678)

Cukiernik
dobrze wpracowany w dziale czekoladowej i marcepanowym, oraz kilka obciążarek może się natychmiast zgłosić. „Carmel“ Bydgoszcz, Dworcowa 65. F-15683

Pomocnik
fryzjerski natychmiast potrzebny. Dworcowa 10. F-15677

Służąca
z dobrymi świadectwami może się zaraz zgłosić. Św. Trójcy 27 I, Ligarzewska. (29231)

Służąca
potrzebna od zaraz. Zgł. Kaz. Kujawski, Kordeckiego 27. (29226)

Chłopiec
do posyłek i prac domowych potrzebny. H. M. Schulz, Gdańska 25. (F-15673)

Dziewczyna
starsza z wioski do wszelkich prac domowych i prania potrzebna zaraz. Pro-menada 5. (29238)

Chłopak
silny do pracy potrzebny. B. Sergot, Kordeckiego 52. (29236)

Silnego
młodego robotnika (zwolnionego ze szkoły) poszukuje zaraz. Nakielska 65. 15647

Poszukuję
zaraz dobrej dziewczyny z gotowaniem. Plotka, Fordon. 1:6:0

MIESZKANIA

Mieszkania
2-3-4-5-6 pokojowe wprost i za zgodą gospodarza wynajmę. „Norma“ Gdańska 24. (15688)

3 pokoje
z kuchnią zaraz do wynajęcia. Kwiatowa 10. Rygielska. F-15671

POKOJE

Zgł szac
bezpłatnie pokoje do biura „Norma“ Gdańska 24. 15687

Pokój
dobrze umeblowany z niekrepuj. wejściem Sienkiewicza 17, part. lewo. (29225)

Umebl.
pokój od 15. 12. do wynajęcia w pobliżu dworca Unji Lubelskiej 13. III p. (29228)

2 duże
próżne pokoje z balkonem i osobnym wejściem ewtl. z używaną kuchnią sa od 15. XII br. w centrum przy stacji tramwajowej do wydzierżawienia za rocznym wynagrodzeniem z góry i remont. Zgł. do filii Dz. Bydg. Dworcowa 2, pod „2 pokoje“. (F-15138)

Pokój
umeblowany do wynajęcia ul. Poznańska 20, II p. pr. (29229)

Pokój
dobrze umebl. w dobrym domu z utrzymaniem lub bez do wynajęcia. Paderewskiego 7, I p. prawo. F-15666

Pokój
umebl. dla intel. małżeństwa bez pościeli. 3 Maja nr. 16, III pr. lewo. F-1:672

Pokój
z utrzymaniem dla inteligentnej pani lub pana do wynajęcia. Cieszkowskiego 15, I pr. 15656

Pokój
umebl. zaraz do wynajęcia. Ul. Św. Trójcy 30, II pr. Hoffmann. 29207

Pokoje
w każdej cenie wskaże „Norma“ Gdańska 24. 15688

Stancja
dla 2 uczni, pokój cieni. 3 Maja 16, II l. 15651

Pokój
frontowy z balkonem z fortepianem lub bez dla inteligentnej osoby zaraz wynajmę. Pomorska 42, II p. pr. 15659

Pokój
do wynajęcia. Cieszkowskiego 14, II p. pr. (156:3)

Pokój
umebl. dla 1-2 panów zaraz do wynajęcia. Śniadeckich 42a, II l. 29211

Pokój
umebl. z osobnym wejściem do wynajęcia. Chopina 7. (29233)

Pokój
skromnie umeblowany do wynajęcia. Marcinkowskiego 8b, II pr. prawo. (29237)

ROZMAITE

Zaręczyny
z p. Janem Lewandowskim zamieszkał. Lenartowicza 10 z dniem dzisiejszym zrywam. Marja Czarna, ul. Konopna 7. 29940

Żurnal mój na 1928.
Ogólne sezonowe albumy na płaszcze i kostjomy, dziecięce, na kapelusze, bieliznę, balowe i maskowe, żurnale męskie, oraz zeszyty miesięczne na gruzdzeń poleca w wielkim wyborze Księgarnia Bydgoska N. Gieryna, Plac Teatralny 3.

Jeżeli
stanowczo chce pani młod. do, ujmując wygład, zachować świeżą cerę — musi pani racjonalnie pielęgnować twarz w Gabinetie Kosmetycznym, Cieszkowskiego nr. 20. Zabiegi zajmują niewiele czasu, ceny przystępne. (F-15660)

Przystąpię
jako spółnik do stolarstwa meblowego. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Stolarz“. F-15640

Poszukuję
spółn.ka z kapitałem od 5-10 000 zł do fabrykacji bardzo pożądanego artykułu na którym jest do 75 procent zysku. Oferty pod „100%“ do filii Dzień. Bydg. Dworcowa 2. (15655)

Ostrzegam
powtórnie przed kredytoowaniem dla mej rodziny, za długi, przestępstwa nie odpowiadam. Florckiewicz, lesniczy, Jezierz. (29228)

Życzenie gwiazdkowe.
Kawaler inteligentny, lat 27, katolik, ciemno-blond, z zawodu kupiec, po przybyciu z Ameryki posiadający cośkolwiek majątku, ożeni się z panną ewentl. wdówką. Panie posiadaj. cośkolwiek majątku rząca swe oferty wraz z fotografią skierować do Dzień. Bydg. pod „K. D. 50“. 29208

Dla przystojnej
panienki, pos. skład białawotów i realność poszukuje odpowiedniej partji Piotr Mrówka, Bydgoszcz, Gdańska 24. (29242)

Dla szatynki
przystojnej, panuy, lat 20, pos. gotówki 25 tys. zł, poszukuje odpowiedniej partji Piotr Mrówka — Bydgoszcz, Gdańska 24. 29243

Dla panny
at 22, przystojnej, posiadającej res aurację i skład kolonialny w własnym domu poszukuje odpowiedniej partji Piotr Mrówka Bydgoszcz, Gdańska 24. 29244

Dla cudzoziemki
panny przystojnej pos. 20000 dolarów poszukuje odpowiedniej partji Piotr Mrówka, Bydgoszcz Gdańska 24. (29249)

Dla panny
lat 24 przystojnej i muzykalnej pos. skład kolonialny poszukuje odpowiedniej partji Piotr Mrówka Bydgoszcz, Gdańska 24. (29245)

Dla panny
przystojnej, posiadającej gospodarstwo 210 mórg poszukuje odpowiedniej partji Piotr Mrówka Bydgoszcz, Gdańska 24. (29245)

Dla wdówki
l. 20, bezdz. przystoj., posiadającej mieszkanie i 8 tys. zł gotówki poszukuje odpowiedniej partji Piotr Mrówka Bydgoszcz, Gdańska nr. 24. (29246)

Dla córki
właściciela ziemskiego, bardzo przystojnej, wykształconej i muzykalnej, nianiłki lat 21, która dostaje w posagu 55 tys. zł, poszukuje odpowiedniej partji Piotr Mrówka Bydgoszcz, Gdańska 24. (29247)

Dla przystojnej
panienki, pos. skład białawotów i realność poszukuje odpowiedniej partji Piotr Mrówka, Bydgoszcz, Gdańska 24. (29242)

Dla szatynki
przystojnej, panuy, lat 20, pos. gotówki 25 tys. zł, poszukuje odpowiedniej partji Piotr Mrówka — Bydgoszcz, Gdańska 24. 29243

Dla panny
at 22, przystojnej, posiadającej res aurację i skład kolonialny w własnym domu poszukuje odpowiedniej partji Piotr Mrówka Bydgoszcz, Gdańska 24. 29244

Dla przystojnej
panny, lat 20, pos. gotówki 25 tys. zł, poszukuje odpowiedniej partji Piotr Mrówka Bydgoszcz, Gdańska 24. 29244

Hipoteki

reguluje z dobrym skutkiem w kraju i zagranicą

St. Banaszak,
obronca prywatny, Bydgoszcz, ul. Cieszkowskiego 2. Telefon 1304. Długoletnia praktyka. (20390)

POLECENIA

Św. Mikołaj
już przyjechał i poleca tanio dla grzecznych i niegrzecznych podarki w wielkim wyborze Cukiernia Europejska, Gdańska 133. 15624

Kapelusze
wielki wybór, najnowsze fasony — ceny konkurencyjne — poleca Wytwórnia kapeluszy Kazimierz Seifert, Bydgoszcz Długa 65. (F22603)

Kapelusze
męskie, damskie przyjmuje się do przeprasowania na najnowsze fasony Długa 65. (F22604)

Pierze
darte gęsie od 5—10 zł za funt, niedarte 6,50—7,50 zł, kaczki niedarte 3,50—4 zł, puch 1) zł najlepszy 18 zł. Wysyła za zaliczką pocztową. Ziarniak, Strzałkowo, Szeroka 10. 28568

Zabawki drewniane
660 wzorów poleca hurtownie wytwórnia „Wiol”, Bydgoszcz, Sienkiewicza nr. 44. Żądać cenniki. F-15485

6 fotografii
2 zł, 6 pocztówek 3 zł, 6 gabiet 6 zł poleca „Wiol” Sienkiewicza 44. 15450

Gzyby suszone
prawdziwe, krajane, tegoroczne sprzedaje kilo 9 zł. Jan Słomiński, Ryteł, Pomorz. (28904)

Józef Metelski
Bydgoszcz, ul. Długa 50
za po cenach niskich sukienki, skarpetki, rękawiczki, krawaty, kołnierze, gietry, wstążki, kołnierze, grzebienie, fartuszyki, bielizna męska, różna garnetka oraz wyroby skórne. (29198)

Mebie
wielkiego rodzaju po najtańszych cenach i w raty poleca Jan Nolak, ul. Jezulicka 7-8. 29164

Płaszcz
prania, jupy, spodnie, trykoty, czapki i wszelkie artykuły męskie kupisz najtaniej za gotówkę czy na raty w magazynie konfekcyjnym Poznańska 34. (29149)

Ołomany
raty. Tapicernia, Janellońska 4, drugie piętro. (29170)

Modystka
Przyjmuje kapelusze do przerobienia po 2,50 zł. Dąbrowskiego 25. (29189)

SPRZEDAŻE

Majątki
gospodarstwa i młyny poleca na dogodnych warunkach „Polonia” Westfalska, Bydgoszcz, ulica Dworcowa 17, telefon 698. Nowe zlecenia stale pożądan. (25761)

Za mecen
domek w przedmieściu Bydgoszczy dla siebie jak nowy z garażami odpowiednio się przystosuj bez długu 12.000 zł. wpłata do umowy. 2 interesy w centrum miasta do wydzierżawienia, mieszkania itp. poleca w wielkim wyborze największe Biuro Pośrednicze „Pogoń” Dworcowa 80, tel. 115.

Folwarczek
800 mórg ziemi dobrej. w tem 70 łaki, z wodowaniami i kł., dom 4 pokojowy, wodociąg, inwentarz kompletny, prywatne bagno. Cena 10.000 dolarów gotówką poleca K. Zek, Pl. Piastowski 12. 9680

Gospodarstwo
prywatne, 70 mórg ziemi pszenno-buraczanej z żywym i martwym inwentarzem zaraz na sprzedaż. Adres wskaże Dz. Bydg. 29078

60 morgowe
gospodarstwo prywatne, budynki dobre przy szosie, obsiane, z zapasami zboża, z inwentarzem żywym i martwym za 16.000 zł odдам również dzierżawy 150 mórg za 10 000 zł. 140 mórg za 8.000 zł i wiele innych majątków poleca i świeże przyjmuje biuro „Pogoń”, Dworcowa 80.

Dwa domy
piętrowe w Bydgoszczy z parcelą budowlaną narożnikową. 3 interesy, dochód około 500 zł miesięcznie, sprzedam zaraz. Zgłosz. St. Pochopien, Wysoka 30 telefon 1634. Bydgoszcz, 29157

Mam
zamiar sprzedać moją dobrą położoną oberżę z składem kolonialnym i restauracją w dużej wiosce kościelnej z wszelkim żywym i martwym inwentarzem do tego 4 morgi ziemi, ewtl. zamienilibym na większe gospodarstwo. Zgłoszenia do Dz. Bydg. pod „A. St.” Agencji niewykluczeni. 29072

Sprzedam
na przedmieściu moją nieruchomości, składającą się z 18 mórg pszennej ziemi w tem 6 mórg dobrej torfowej łąki, domu o 7 pokojach ze składem nadającym się na każdą branżę, ze zbiorami oraz żywym i martwym inwentarzem. Jarząbek, Szamocin. Pośrednicy wykluczeni. 29051

Dom
3 piętr. w Chelminie przy głównej ulicy z 2 składami na sprzedaż, i skład wolny. Oferty pod „1875” do Dz. Bydg. 29154

Dom
z wiatrakami i 10 morgami ziemi w bogatej i ruchliwej okolicy gdzie można młyn wystawić jest z powodu stosunków rodzinnych natychmiast na sprzedaż. Cena podług umowy. Zgłosz. przyjmuje Feliks Cyprieh, Gąsawa, powiat żniński. 27562

Dom
wraz z dobrze zaprowadzoną piekarnią parową w mieście powiatowym na Pomorzu z powodu śmierci właściciela jest na sprzedaż. Zgłoszenia pod tytułem „Piekarnia” do Dz. B. 29049

Domów
komfortowych, wil, majątków ziemskich największy wybór. Szarek, Dworcowa 90, telefon 19 9. Nowe zlecenia pożądan. 15592

Piekarnia
do odstąpienia w pełnym biegu. Cena podług umowy. Szczęsniak Marja, Puzdzy. Rynek 24. (29175)

Młyn
parowy, 2 pary podwójnych walców, 2 pary kamieni, w mieście przy stacji 150 000 zł, wpłaty 70.000 sprzedam Biuro Centralne Dworcowa 69, Nowakowski. F-15642

Staro zaprowadzony
interes tehn. z powodu choroby natychmiast za gotówkę sprzedam. Of. do Dz. Bydg. pod „Natychniast”. F-15602

Skład
z 2 oknami wystawowymi z urządzeniem, 2 pokoje i kuchnia natychmiast na sprzedaż. Nakło, Podgórną 7. 28952

Sprzedam
podwozie do samochodu marki „Protos” z maszyną bardzo korzystnie. Saniogórski, Czersk, Dworcowa 1. Telefon 64. (29127)

Mebie
szafy, łóżka, krzesła, sypialnie, jadalnie itd. tanio na sprzedaż, ul. Król. Jadwigi 7, II ptr. (29160)

Jadalnia
modna bardzo tanio na sprzedaż. Podwałe 14. 29095

Modne
białe sypialki tanio na sprzedaż. Paweł Gronau, Lipowa 2. (29000)

Pianino
mało używane sprzedam korzystnie Koerdz, Król. Jadwigi 4b. 15499

Kanapa
2 fotele mało używane na sprzedaż. Promenada 11, podwórze. (29091)

Kilimkarski
warsztat na sprzedaż, ul. Chelmińska 17, II piętro prawo. 29092

Skrzypce
wygrane, przeszło 70 lat w rodzinie, garnitur koszykowy 8 części oraz wiłk czujny korzystnie na sprzedaż. Ul. Krakowska 5. 29183

Maszyna
do szycia i duży stół tanio na sprzedaż. Koło na nr. 1. Martynowiczowa. 29101

Lustro
duże z podstawą, biurko dębowe zegar (regulator) prawie nowe tanio na sprzedaż. Nakielska 2, parter lewo. (29190)

Maszyna
do szycia Singera sprzedam Wojt, Sniadeckich 8a. F-15616

Rower
z wolnym biegiem Torneze na sprzedaż. Jasna 5, II ptr. 29147

Sprzedam
kompletną sypialnię sosnową prawie jak nową. Wiad. ul. Wrocławska 4, parter prawo. 29205

Łóżko
białe żelazne jak nowe sprzedam tanio Sniadeckich 55 lewo. (29230)

Kino-aparat
Duskesa, gotówka za 400 zł. złotych do nabycia. Zgłoszenia do agentury Dzień. Bydgoskiego w Łabiszynie. 29173

Maszynę do pisania
kupicie najkorzystniej w składzie urządzeń biurowych St. Skóra i Ska Bydgoszcz, Hotel pod „Orlem”. (29725)

Jamniczka
czyste rasy, brązowa jest natychmiast bardzo tanio na sprzedaż. Gdzie wskaże Dz. Bydg. 29182

KUPNA

Tokarnie
do metalu i mtr. długości nowa wzgl. używana kupie. Szecepan Przybylski, Gniewkowo (Wlkp.) 28625

Kupię
dom ze składami w przedmieściu wprost od gospodarza. Pośrednictwo wykluczone. Wpłace około 150 tysięcy zł. Zgłoszenia do Dziennika Bydgoskiego pod „150”. (29200)

Kupię
dobrą maszynę do pisania. K. Dux, Gdańska 149. 29181

Kupię
psa rasowego dogę lub buldogę do pół roku staro. Zgł. Dworcowa 93. A. Wiśniewski. 29195

Głośnik
kupię. Of. do Dz. Bydg. pod „Cena”. (29196)

NAUKA

Wyuczam
tanio prasować sztywnej bielizny. Gdzie wskaże filija Dz. Bydg. Dworcowa 2. F-15649

Pianino
używane kupię za gotówkę. Kwolek, Kaszubska 5. F-15684

POSADY WOLNE

Wakuje
zaraz posada młodszej biuralistki, władającej językiem polskim i niemieckim w piśmie i mowie. M. Żbikowski, hurtownia towarów kolonialnych, Zbożowy Rynek 6. (29119)

Oddam
za poręczeniem administrację gospodarstwa 70 morgowego z inwentarzem. Potrzebna gotówka 16.000 zł. Sroczynski, Sumin pow. Starogard. (29155)

Poszukuje
energicznych zastępców wyłącznej sprzedaży artykułu zagran. chemiczno-organicznej bez konkurencji w całej Polsce, do zaprowadzenia w składach kolonij-spożywczych drogerjach itp. na poszczególne Województwa na własny rachunek. Wysoki dochód miesięczny zapewniony. Wyszczególnione oferty przesyłać pod adresem Wiktor Przybylski, Generalny Przedstawiciel Poznań, Głogowska 94. 29052

Posada
stałą z dobrym dochodem otrzyma pan posiadający 2000 zł., którym sam rozporządza. Of. do Dz. Bydg. pod „200 zł.” (29197)

Do mego handlu
hurtowego i palarni kawy poszukuję od 1 stycznia 28 handlowca z kilkanaletnią praktyką branży hurtowej. Także uczeń z odpowiednim wykształceniem może się zgłosić. Pisemne zgłoszenia uprasza W. J. Łuczkowski. Dworcowa 70-71. (29185)

Pomocnik
fryzjerski starszy, dzielny może się zaraz zgłosić. St. Dąrzewski, Inowrocław, Toruńska 1. 29179

Młody
czeladnik szewski potrzebny. Gdańska 137. F-1.626

2 techników
budowlanych na czas zimowy poszukuje Zarząd Forteczny Chelmino w Stolnie. Osobiste zgłoszenia przyjmuje się w Stolnie. Kierownik. (29169)

Bejcer
i poljer na mahoni potrzebny. Podgórną 3. (29158)

Poszukuje
kilka zdolnych panien do szycia. Chic Parisien, ul. Gdańska 157, II ptr. front. F-1.668

Poszukuje
działną siłę do samodzielnego prowadzenia zakładu fotograficznego. Sw. Jańska nr. 8. 15477

61 pułk piechoty
przyjmuje kobiety do strugania ziemniaków. (29013)

Potrzebna
służąca do wszystkiego na przychodnią. Chocimska 2, II ptr. F-15594

Poszukuje
uczni młynarskiego, Młyna wodny, Kowalski, Broniewo, pow. Wyrzysk. F-15428

Służąca
do wszelkiej pracy domowej potrzebuje Poznańska nr. 92, skład skór i obuwia. 29034

Posługaczka
umiejąca dobrze gotować, całodziennie zajęcie potrzebna. Szarek, Dworcowa 90. F-15670

Służąca
do dzieci i lekkich prac domowych potrzebna zaraz. Zgłosz. Kubiatkiewiczowa, ul. Babiawies 3, I ptr. prawo (przy ul. Toruńskiej) 29173

Potrzebna
młodsza, pracowita dziewczyna do restauracji. Świadczenie wymagane. Herm. Frantego 4. 29159

Posługaczka
potrzebna godzinami. Sroczynski, Sumin pow. Starogard. (29155)

Dziewczę
do lat 16 do dzieci i wszelkich prac domowych potrzebna zaraz. ul. Kujawska 125, I. (F-15634)

Potrzebna
dziewczyna do pracy fabrycznej. Wytwórnia Chemiczna, ul. Unji Lubelskiej 14. F-15643

Starszą
samotną niezawadającą do 50 lat do wszelkich prac domowych, mieszkanie i utrzymanie wolne poszukuje Szadzickowska, Długa 18. 29128

POSADY POSZUKUJA

Ekspedjent
kupiec starszy, samotny, Lilny, sumienny, trzeźwy obecnie przez wypadek bez zajęcia, posiadający pierwszorzędne świadectwa, poszukuje posady w wyszynku, restauracji, kolonialce lub w innej branży za skromnym wynagrodzeniem. Oferty uprasza się do filij Dz. Bydg. pod „E. G.” 15438

Pokojeva
działna w swym zawodzie poszukuje posady najlepiej na majątku, mogłaby się także dziećmi zająć. Antonia Maciejewski, Lubiesz, pow. Toruń. 29149

Mechanik - ślusarz
lat 29 poszukuje od 1. I. 28. posady jako mistrz maszynowy z kilkuniesiętną praktyką, obeznaną z maszyną parową, eksplozywną, elektryką, oraz urządzeniem cukrowni, suzarni, gorzelni itp. mogący samodzielnie przeprowadzać remont w najważniejszych przedsiębiorstwach lub większych folwarkach. Obecnie prowadzący własne przedsiębiorstwo, na życzenie z własnymi narzędziami. W. Mikulski, Gniezno, Winiary I. 29180

Szofer
posiada także zaświadczenie biurowe, przyjmie posadę za skromnym wynagrodzeniem. Sumienny, trzeźwy i pracowity. Łask. zgłosz. do Dz. Bydg. pod „Szofer 175”. 29174

Uczeń
z dobrej rodziny poszukuje miejsca do składania kolonialnego. Of. do filij Dz. Bydg. Dworcowa 2 pod „C. C.”. F-15641

Dzierżawy
Obszerny
plac jako składnica z szopami, oraz stajnią na 6 koni do wydzierżawienia. E. Pitak i S-ka Zduny 18. 28799

Długa
skład z mieszkaniem 3.500 złotych, również moc innych wskaże Czara, Pomorska 3, telefon 441. 29137

Rzemlnictwo
w pełnym biegu z zapędem motorowym z kompletnym urządzeniem w wielkim mieście województwa Poznańskiego przy głównej ulicy do wydzierżawienia. Zgłoszenia przyjmuje: Rozpłochowski, Inowrocław, ul. Dworcowa 27. (29186)

Mieszkania
4-5 pokoi z komfortem poszukuje zaraz i placę dzierżawę za 1 rok z góry. Petras kpt., Mennica nr. 10. 29115

Urzednik
bankowy poszukuje 3 pokojowe mieszkanie wprost od gospodarza. Plac czynsz 30 3 miesiące z góry 240 zł. Oferty pod „K. B. 2.0.” do Dz. Bydg. F-15591

Mieszkanie
4 pokoje z kuchnią dla małżeństwa bezdzietnego poszukuje zaraz. Czynsz plac za rok z góry, Sienkiewicza 54. Rekl. F-15591

Wydzierżawię
2 pokoje i kuchnia na parterze, elektryka, przy Starym Rynku. Oferty do filij Dz. Bydg. Dworcowa 2 pod „Właściciel”. F-15665

POKOJE

Pania
przyjmę na stancję. Kopnicka 1. Martynowiczowa. 29102

Pokój
umebl. do wynajęcia, ul. Gdańska 136, II ptr. F-15614

Pokój
umebl. do wynajęcia, ul. Szczenińska 4, par. prawo. 29111

Duży
frontowy, słoneczny umeblowany pokój dla bezdzietnego małżeństwa lub 2 młodych panów bez posiedzieli do wynajęcia. Okole, ul. Jasna 28, II schody. 29214

Pokój
umeblowany do wynajęcia Czartoryskiego 6, I piętro prawo. 28324

2 pokoje
umebl. z używaniem kuchni do wynajęcia. Kociuski 48, III ptr. lewo. F-15629

Pokój
dla 1 lub 2 ucni do wynajęcia. Wileńska 9, I p. prawo. 28809

Pokój
umebl. dla pani do wynajęcia. Cieszkowskiego 17, I ptr. prawo. F-15630

Pokój
dla pana. Libelta nr. 10, III ptr. F-15662

Pokój
do wynajęcia. Dolina 24 29210

Pokój
dobrze umebl. zaraz do wynajęcia, ul. Sienkiewicza 11a, II ptr. prawo. F-15658

Pokój
umebl. dla pana do wynajęcia. Sienkiewicza 1a, parter prawo. F-15646

Pokój
umebl. do wynajęcia. Pomorska 49-50, III ptr. lewo. F-15625

Pokój
umebl. dla inteligentnego pana do wynajęcia. Chwytwo 16, II ptr. prawo. 29108

Pokój
umebl. dla 2 osób do wynajęcia na 4 piętrze. ul. Król. Jadwigi 7a. (29161)

Pokój
do wynajęcia z utrzymaniem. Krasieńskiego 14, parter. F-15667

Pokój
umebl. dla 2 panów lub pań od 1. 12. 27. do wynajęcia, ul. Garbary 24, Petrykowska. F-15664

Pokój
umebl. do wynajęcia, ul. Chwytwo 15, II ptr. lewo. (29184)

Pokój
dla 2 ucni z całodziennym utrzymaniem od 15 b. m. do wynajęcia. Wileńska 3 II lewo. F-15645

Kto
wynajmie dwa próżne pokoje z używaniem kuchni, placę czynsz za 3 miesiące z góry. Zgłosz. do Dzien. Bydg. pod „Cztery osoby” 291.3

Poszukuje
dla syna mego wolontar. skromnie umebl. pokoju. Łóżko i pościel własna. Zgłosz. do filij Dz. Bydg. Dworcowa 2 pod „K. 17”. F-15589

SPRZEDAŻE

3000-5000 zł.
pożyczki poszukuje małżeństwo w wieku 30-35 lat, wiodące do 3000-5000 zł. w wadyg. Sienkiewicza 54. Rekl. F-15591

Dwóch kawaler
Pomorzan, katolickiego charakteru, jeden nauczyciel w sadzie kier. 4 kl. a drugi rolnik, oficer posiadający własny majątek, znudzeni śmradką, pragną poznać p. miłego usposobienia bre gospodyni, w matrymonijaln. Z. z dołąc. fotografii, się zwraca, do Dz. pod „A. R. 29”. Anon. do kopsza.

Rezwédka
nie z własnej winy, inteligentna, przystojna, siadająca 3 pokoi. mieszkanie ładnie umeblowane oraz skład spożywczych artykułów w Poznaniu dobrze prosperującą, szuka z powodu braku chętnego usposobienia męża z odpowiednim majątkiem w wieku lat. Oferty z dołąc. fotografii proszę do Dz. Bydg. pod 29177

Wdowa
bezdziatna lat 45, dająca 4 pokojowe mieszkanie poszukuje odpowiedniej partii. do filij Dz. Bydg. cowa 2 pod „K. 200” F-15668

Panny
lat 19 i 20, blondy szatynki, córki ziemiańskiego charakteru, dające po 30 tys. z. szukają znajomości wyższych urzędniczych kucpów. Oferty z dołąc. do Dziennika Bydgoskiego „30 tysięcy”. 29182

Która
z samotnych, żamożny pań, znudzonych jednolajnością życia, nawiązałaby serdeczną przyjaźń z przystojnym epikurejczykiem, w celu towarzyskim. Sościs dyskrecja z pewnością. Anonimy bezcelowe. Szczegółowe oferty proszę skierować do filij Dzien. Bydg. Dworcowa 2 pod „Eli”. 29178

Kawaler
lat 34, posiadający 90 morgowe gospodarstwo, z braku znajomości szuka odpowiedniej partii. Oferty pod „90” do Dz. Bydg. 29171

Kawaler
38 lat, z gotówką 35.000 szuka znajomości pań, siadających interes folwark w celu ożen. Zgłosz. z fotografiją „A. K. 125” do Dz. Bydg. 29173

Przyjmuje
spółniczkę z gotówką do 7.000 zł na powiększenie już istniejącego o kilka lat składku papieru ożenek nie wykluczon Oferty do filij Dz. Bydg. Grudziądz pod „Liczb”. 29134

Spółnik
z większym kapitałem do dobra zaprowadzonego przedsiębiorstwa potrzebuje. Zgł. listownie przyjmuje „Wiol”, Sienkiewicza 44. F-15553

Staro zaprowadzony
interes detaliczny w mieście na Pomorzu, poszukuje celem powiększenia takowego, spółnika z kapitałem, pierwszeństwo mają znający branżę tekstylną. Zgłosz. pod „M. K. 4523” do Dzien. Bydg. 29178

Zgubiona
książkę i papiery w... we na nazwisko Jerzy... ciejewski unieważniam. F-15803

Zgubiono
książkę wojskową na nazwisko Jan Grzegorek, z wyznaczeniem proszę oddać u rzeźnika Semrau, Sw. Jańska. F-15553

Zaginiona
książeczka z... świadectw... wadyg... Sienkiewicza 54. Rekl. F-15591

Niniejszem zawiadamiamy, że celem uproszczenia obsługi naszej klienteli otworzyliśmy

skład skór w Bydgoszczy przy ul. Długiej 47.

By sprostać wszelkim żądaniom Szan. Klienteli, zakupiliśmy wielkie zapasy skóry bardzo korzystnie, które po cenach bezkonkurencyjnych sprzedawać będziemy.

Zapewniając jaknajskrupulatniejszą i solidną obsługę, prosimy o łaskawe poparcie naszego przedsiębiorstwa.

Z poważaniem

Firma Wł. Cz. Rutkowski, skład skór i fabryka cholewek
Bydgoszcz, ul. Długa 47   Toruń, ul. Mostowa 14.

Dosiedliłem się z dniem 1 grudnia 1927

jako

DWOKAT

Bydgoszczy przy ul. Mostowej 9

Telefon nr. 33

ANTONI BLOCH

Wodniczący Sądu karnego i przemysłowego
b. sędzia powiatowy w Bydgoszczy

adwokat. (29 187)

Wzrost publiczny.

W dniu 5 grudnia r. o godz. 3 popoł. w moim biurze Dra. Em. Warmińskiego 15 odbędzie się w sprawie spornej u najmniej żądającego

1000 tonn otręb pszennych średnich

Zefiryn Rzymkowski

Laprzyśiężony Senzal Handlowy przy Izbie Przemysłowo-Handlowej w Bydgoszczy. (29227)

Konkurs.

Magistrat miasta Grudziądz poszukuje od dnia 1 stycznia 1928 r. starsze

Technika budowlanego

Architekta na stanowisko kierownika wydziału robót ziemnych, z ukończoną szkołą budowlaną, doświadczonego w samodzielnym projektowaniu, kosztorysowaniu i dobrego statyka.

Kandydaci, obeznani z tutejszymi przepisami polityki budowlanej, mają pierwszeństwo.

Pobory wedle klasy IX wzgl. VIII pragmatyki państwowej, plus każdorazowy dodatek miejscowy. Wniosek z dołączeniem życiorysu i uwierzytelnionych pisów świadectw, których się nie zwraca, należy przesyłać do niżej podpisanego urzędu do dnia 15 grudnia br. (29192)

Magistrat - Wydział V Budownictwo.

Wielkie przedsiębiorstwo telefoniczne poszukuje dzielnych (29065)

monterów.

Wielkie ogłoszenia z odpisami świadectw pod „Dzielnymi monterami“ do Dziennika Bydgoskiego.

Do Adm. potrzebujemy zaraz względnie później

zelaźniaka

znającego także buchalterję podwójną. Tylko dobrze wypracowane i szybko orientujące się siły z dobrem kupieckim wykształceniem zechcą się pisemnie zgłosić z dołączeniem fotografii i podaniem żądanego wynagrodzenia oraz referencji pod „Z. G. 25“ do Dziennika Bydgoskiego. (29025)

Poszukujemy

od zaraz urządzenie cukierni na najmniej 40 stołów i odpowiednią ilość krzeseł. Oferty prosimy skierować do Dziennika Bydg. pod Nr. 1100. 29235

FUTRA!

Skład Futer

(29199)

Pracownia kuśnierska

F. Jaworski i K. Nitecki

Bydgoszcz, ul. Dworcowa 19, telefon 13-41

poleca w największym wyborze

Płaszczki   żakiety   podbicia   skórki

Kołnierze oraz wszelkie inne artykuły futrzane!

Dogodne warunki!

Dogodne warunki!

Wykonanie przeróbek i reperacji pod gwarancją!

SZLACHETNY
I
WYTWORNY
TRUNEK

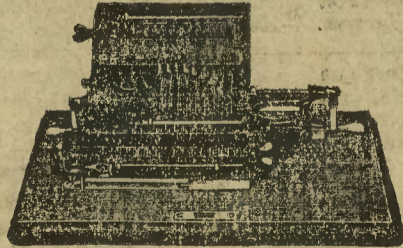
COGNAC RAYNAL

***
V.O.
V.S.O.P.
1875/1800

WSZEDZIE DO NABYCIA

Arytmometry „Brunsviga“

Najnowsze modele

Demonstracje bez zobowiązania

najlepsze aparaty do rachowania!

Dom Handlowy Stefan Goniszewski

Bydgoszcz, ul. Gdańska 149

Telefon 4-38 29217

Stojaki do choinek

do składania i z basenem do mody

poleca

F. Kreski
Gdańska 2.

Czytajcie Dziennik Bydgoski!

Szan. Publiczności miasta Bydgoszczy i oko do łaskawej wiadomości, iż w sobotę, d. 3 grudnia br. (29

otwieram przy ulicy Pomorskiej nr. skład mięsa i wyrobów mięs

Staraniem moim będzie, dobrym towarem i skora i rzetelną usługą zadowolić moją klient

Prosząc o poparcie mego przedsiębiorstwa

Z poważaniem

Alfons Zywert, mistrz rzeźniczy

Pierze - Inlety gotowe pościela

kołdry, koce, materiały bieliznianie i pościelowe, fartuchy, pończochy trykoty i towary krótkie.

Hieronim Małkowski

Wetliany Rynek 14. (292)

Czyszczenie pierza od funt. 50 gr

Bydgoszcz „WANDA“ Długa 65

Telef. 1547 Fabryka czekolady Telef. 241

poleca

masę marcepanową, masę do pieczenia (Persipanmasse) Nougat migdałowy, Grylarz, kowerturę

oraz (25 895)

w wielkim wyborze artykuły gwiazdkowe.

Kupię zaraz motor elektryczny silnik prądu stałego

o mocy 4 K. M. 220 Volt ca. 1400 obr. min.

Oferty z dokładnym opisem i podaniem ceny uprasza się skierować do Dziennika Bydgoskiego pod „Siła 220“. (29035)

Uciechę w noszeniu obuwia

będziecie mieli, jeżeli ono będzie wyglądało czysto i nosiło się długo i przyjemnie przez używanie pasty „URBIN“
Dla pielęgnowania obuwia oraz dla utrwalenia płysku niema nic lepszego nad „URBIN“
nieodścigniona pastę do obuwia

Urbin

Cztery i w różnych kolorach, na ścieżkach wszędzie do nabycia

Wielkie ogłoszenia: 20 groszy za wiersz szer. 38 mm. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 50 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 90 gr., na dalszych stronach 5 gr. za wiersz szer. 76mm. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 20 gr., każde dalsze 10 gr.; dla poszukiwanych pracy oraz na nekrologi 20%, zniżki. Przy powtórzeniu ogłoszeń udziela się rabatu. Wyjątki w rachach i dochodzeniach sądowych wszelkie zniżki upadają. — Ogłoszenia zagranicą 25%, dopłaty. — Ogłoszenia skomplikowane oraz zastrzeżeniem miejsca o 20% drożej. — Niezłoty i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Ludowy, Bank Gospodarstwa Krajowego, Bank M. Stadhagen. — Konto czekowe: P. K. O. 203713 Poznań.